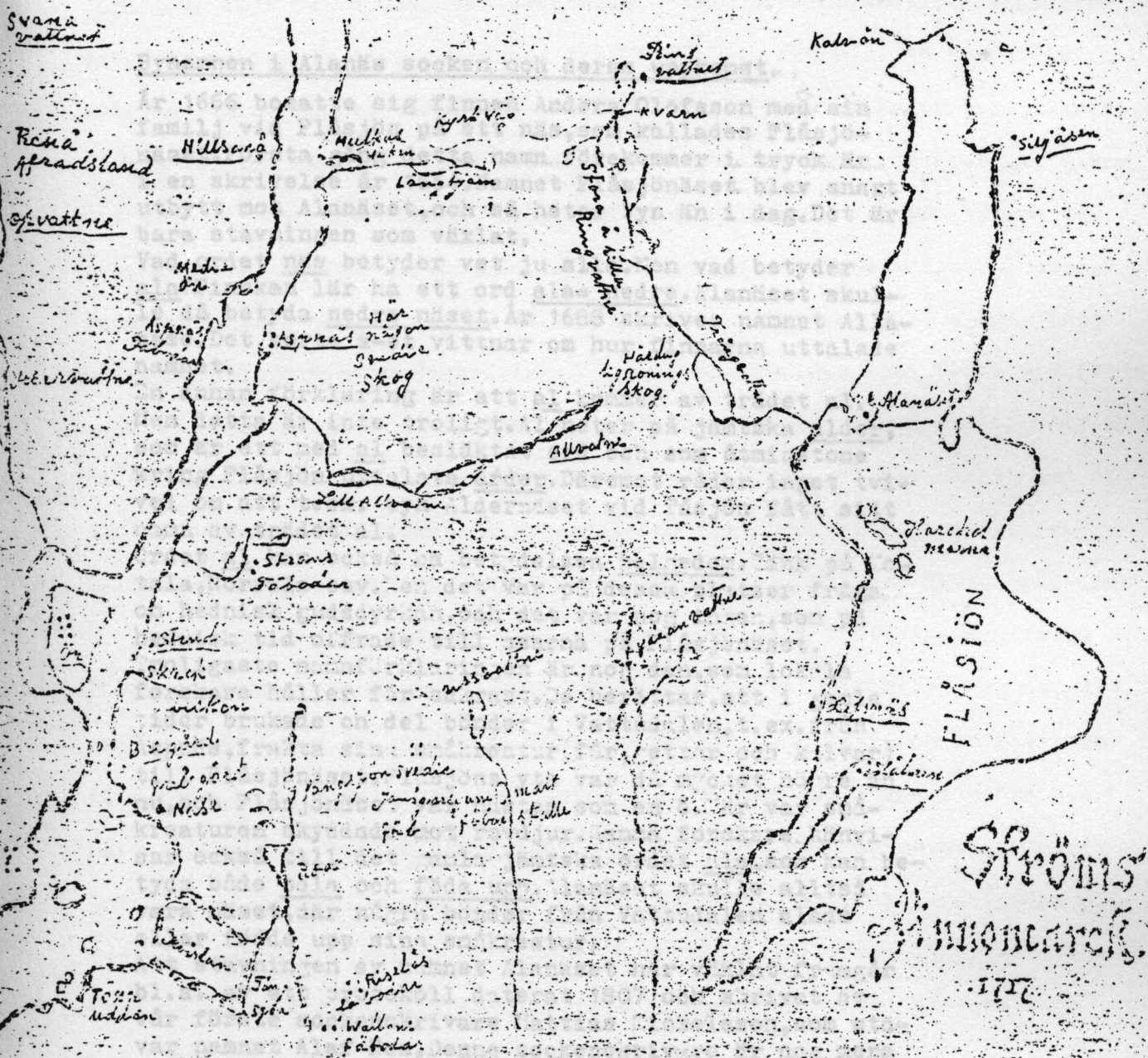

<u>Innehåll</u>	<u>Sid</u>
1. Alanäs	1
2. Om ortnamn	2
3. Anna Olsson (A1:135)	6
4. Om linodling år 1848 ur Nensens dagbok	7
5. Om fällmakeri	10
6. Konceptbok från 1866 till 1894	11
7. Folkmediciner	29
8. En sjuktransport 1914	31
9. Kaffepaus	32
10. Alanäs socken postadress Hafsnäs	33

Alanäs

Alanäs är som bekant en socken i norra Jämtland. Sockennamnet uttalas ofta Alanäset. Samma namn får också en by i Hällesjö, men den kallas vanligen Albacken. "Näs" i de båda ortnamnen kräver ingen vidlyftig utredning.

Birger Källberg skriver här om våra byar med tanke på bynamnens uppkomst. Han inleder sin serie med kyrkbyn.

Bynamnen i Alanäs socken och deras uppkomst.

År 1666 bosatte sig finnen Anders Olofsson med sin familj vid Flåsjön på ett näs, som kallades Flåsjönäset. Första gång detta namn förekommer i tryck är i en skrivelse år 1654. Namnet Flåsjönäset blev snart utbytt mot Alanäset, och så heter byn än i dag. Det är bara stavningen som växlat.

Vad ordet näs betyder vet ju alla. Men vad betyder ala? Finskan lär ha ett ord ala = nedre. Alanäset skulle då betyda nedre näset. År 1688 skrives namnet Allanese. Det korta a-et vittnar om hur finnarna uttalade namnet.

En annan förklaring är att al kommer av trädet al. Men detta är inte troligt. Al heter på jämtska alder, som är ett med al besläktat ord och som åtminstone kring Flåsjön uttalats älder. Däremot råder inget tvivel om att t.ex. byn Aldernäset vid Tåsjön fått sitt namn av trädet al.

Ordet al kan också ha betydelsen helgedom. Tänk på Motala, Norrala osv. Men det var på dessa platser fråga om hednisk gudsdyrkan, och det var nog innan, som på hednisk tid offrade till asarna på Flåsjönäset.

Troligaste namnförklaringen är nog den, som lokala forskare håller för säkrast. De berättar, att i gamla tider brukade en del bönder i Vattudalen, t.ex. från Äspnäs, frakta sina småkreatur (får, getter och kalvar) till Flåsjönäset. Flåsjöns yta var då mycket högre än nu, och Flåsjönäset var nästan som en ö. Här var småkreaturen skyddade mot rovdjur. Samma forskare hänvisar också till det gamla jämtska ordet ala, som kan betyda både odla och föda upp. Alanäset skulle alltså vara näset, där några bönder från Vattudalen alade eller födde upp sina småkreatur.

Att stavningen av namnet Alanäset har växlat framgår bl.a. av ett protokoll daterat 1807 och skrivet av vår förste sockenskrivare Mattias Mickelsson, som stavade namnet Alaf Nes. Denne sockenskrivare är nog mera känd för oss under namnet Höglund, kronolänsmän.

Till sist råder jag den, som vill ha en litterärt mera högtstående skildring av ovanstående problem att läsa "Hös pälsmakares syn" i boken "Gismus jägares saga" av Gustav Hedenvind-Eriksson.

R.K.

Alanäs

Alanäs är som bekant en socken i norra Jämtland. Sockennamnet uttalas ofta Alanäset. Samma namn får också en by i Hällesjö, men den kallas vanligen Albacken. "Näs" i de båda ortnamnen kräver ingen vidlyftig utredning. "Ala" däremot är krångligare och har från början troligen inte samma innebörd i de båda fallen, och här behandlas endast sockennamnet. Alanäs blev egen församling år 1808 som annex till Ström. Men "näset" där kyrkan nu står, har burit namnet långt dessförinnan. Beträffande tolkningen av namnets första del kan man räkna med åtskilliga teoretiska möjligheter. Bl.a. finns det ett "al" med betydelsen "helgedom" i en del gamla ortnamn längre ner i landet, t.ex. Motala, Götala, Norrala. Det är i dessa fall fråga om hednisk gudsdyrkan. Ingenting tyder nu på att Alanäs skulle höra till denna grupp av gamla kultnamn, utan förklaringen ligger nog enklare till. Några medeltida skriftformer eller andra upplysningar om namnet från gammal tid är inte kända. Ett par författare (Peter Olsson och Harry Ståhl) 1) har räknat med att det är fråga om trädnamnet al, och detta är rent teoretiskt möjligt. Men nu kallas, såvitt författaren kunnat finna, överallt i Jämtland detta träd inte al utan alder, som är ett med al besläktat ord och i dialekterna uttalas "årder", "ärder" och liknande, och därmed minskas sannolikheten för att det skulle vara fråga om trädet al i Alanäs. Enligt uppgifter, som författaren fått från gammalt folk med anknytning till bygden skall man i äldre tid haft småkreatur, "småfä", d.v.s. får och getter på bete på näset, som varit lätt att stänga av. Och då kommer onekligen det i jämtskan kända ordet ala "avla" i blickpunkten. Man kan tänka på en ordbildning som alakräk "avelskreatur", och författarens förslag till tolkning är "näset" där man haft "alakräk".

1) Olsson, Sockenn. s. 1; Ståhl i Sv. U. 1, sp. 445.

Alanäs.

Ur "Richard Gothe: Finnkolonisationen"

Alänäss 1654, Ahlaness 1689, Ala Nesse 1688, Alanäss 1679, Alnäs 1681, Ahlnäset 1680, Allanese 1688, Ahlanese 1688.

Platsen ifråga, ett lågt liggande näs i Stora Flåsjön, kallas när den första gången omnämnes 1654 "Flåsiönäs" men efter finnarnas bosättning städse endast Alanäset med olika stavningssätt. Vad namnet betyder är kanske inte så lätt att avgöra. Då det här gäller finnar, kunde man kanske frestas att tänka på finskans ala-d.v.s. det nedre näset. Skrivsättet Allanäs med det korta a-et vittnar också om, hur finnarna uttalade namnet. Andra har framhållit, att namnet måste hänga ihop med alträdet. Men här är gammalt jämskt område, och då säger man inte al utan "årder" om detta träd. En tredje förklaring angående Alanäsnamnet fasthålls bland lokala forskare. De hänvisa till den gamla roten "ale" eller "äle", som kan betyda både odla och uppföda. Om en mor med många barn kan man t.ex. säga: "Hon är bra att ala barn" d.v.s. att uppföda, uppfostra dem. En gammal sägen har gått i strömstrakten, att man i gamla tider från Äspnäs fört småkreatur hit till denna holme, som då så gott som skildes från fastlandet av vatten, för att ha "småfiet" i fred för odjuren.

Alaviken.

Ala i Alaviken kommer också från det dialektala "ala" i betydelsen "avla", och har ej något samband med trädet al. Jämför Aldernäset. ställen i Norge förekommande namnet Hafstad. Men hafr kan också betyda bock. I Norge finns en ö, som heter Hafeön. Namnet kan innebära, att man vid något tillfälle satt ut en enda bock här. Liknande namn i Sverige är Hafskobben, en ö i Rådmansö socken, Hafskären, öar i Tösse socken och Hafanäset, by i Alanäs socken i Jämtland. Namnet Havsten är ett ö- och uddnamn på flera ställen i Sverige. En ortsnamnsforskare anser att "hav" här betyder detsamma som häva, alltså ön eller udden, "som höjer sig upp". Men i samtliga fall bör man nog tänka på att det fornvästnordiska ordet hafr betyder bock.

Gubbhögen.

Byn kallades i början i kyrkböckerna för Sörbyn eller Söderbyn. Den bildades genom utflyttning från Siljeåsen, och ligger ju på södra sidan om Flåsjån i förhållande till Siljeåsen.

Namnet Gubbhögen förklarar lokala hembygdsforskare på så sätt, att byn fått sitt namn efter en kalkstensformation i Flåsjön, som man med en smula fantasi kan likna vid en gubbe.

Harrsjön

Namnet uttalas ibland dialektalt Harsjön, men då det är fisken harr och inte haren det är fråga om, skall namnet^{t/} både skrivas och uttalas Harrsjön.

Havsnäs.

Haffnääss 1654, Hafznäs 1679, Hafsnäaset 1680, Hafs Ness 1688, Hafnäset 1723. o.s.v.

Ända in på 1700-talet kallades vår by ofta endast "Flåsiö". Annars torde namnet ha sin upprinnelse i platsens läge, säger Richard Gothe. Det ligger nog sanning i den gamla berättelsen, att sjön här syntes de första finnarna bred som ett hav. Bredaste stället här över Flåsjön är omkring 7 km.

Men studerar man "Namn och bygd", årgång 1950, sidan 56 får man en annan förklaring:

"I fråga om ett 30-tal namn, som börjar på Haf(s)- antar man att förleden är det fornvästnordiska mansnamnet Hafr. Detta är väl möjligt i det på sju ställen i Norge förekommande namnet Hafstad. Men hafr kan också betyda bock. I Norge finns en ö, som heter Hafsön. Namnet kan innebära, att man vid något tillfälle satt ut en enda bock här. Liknande namn i Sverige är Hafskobben, en ö i Rådmansö socken, Hafsskären, öar i Tösse socken och Hafsnäset, by i Alanäs socken i Jämtland. Namnet Havsten är ett ö- och uddnamn på flera ställen i Sverige. En ortnamnsforskare anser att "hav" här betyder detsamma som häva, alltså ön eller udden, "som höjer sig upp". Men i samtliga fall bör man nog tänka på att det fornvästnordiska ordet hafr betyder bock!"

Järilvattnet.

Bertil Flemström finner det troligt att förleden Järil kommer av det norska mansnamnet Jorund, som i genitiv hade formen Jarandar och som senare på grund av omljud och slutstavelsebortfall fick formen Järan. Byns namn skulle alltså rätteligen vara Järanvattnet. Hur sedan Järan utvecklats till Järil kunde inte Flemström ge någon förklaring till.

Det finns en by i Kumo socken i Finland, som heter Järilå. Kan det vara påverkan av finska invandrare, som gjort, att Järan fått formen Järil?

Järvsand.

Järvsand var från början en fäbodvall. Namnet kommer förmodligen av djuret järv. Jämför med Järvnäset i Tåsjö.

Lidsjöberg.

Byn ligger vid Gärdsjön och inte vid Lidsjön. Den skulle därför rätteligen heta Gärdsjön. Änna i dag kallas byn dialektalt för Jasjön.

Lillviken.

Efter vad jag hört kallades byn åtminstone förr allmänt för Viken. 'Pelle i Vika!

Ringvattnet.

Ringuatn 1640, Ringwatten 1641, Ringwatthen 1644, Ringwatne 1649, Rindwathn 1664, Rinwattn 1678, Rinnwattnet 1690, Rinwatnet 1696, Reenwattn 1693, Reinwattn 1734.

Från flera håll har påpekats, att Ringvattnet i äldre tider kallats för "Renwatn" alltså i samband med lappar och renar, som sedan gammalt funnits i trakten. Det verkar dock besynnerligt, att i den långa serie av räkenskaper från dansk-norska tiden (1600 - 1645) icke påträffats en enda variant av Ren-vatten utan alla årgångar synas ha Ring- i första leden. Lokala forskare (bl.a. J. P. Näsström och Mikael Jönsson) föredraga en namnförklaring från Ring- icke Ren-. Man påpekar, att vattnen just här på skogen mellan

Lönör

Flåsjön och Vattudalen ligga liksom i ett band eller ring: Sagda, Gårds-
tjärn (där första finngården byggdes), Stor-Ringvattnet, Lill-Ringvattnet och
Nordtjärn.

Fettja

Ordet heter i pluralis fettjorna och uttalet fettjan förekommer på en
del håll i Jämtland. Ordet är nära besläktat med ordet fit, som betyder
"sidlänt gräsmark vid vatten!"

Klingermyn, Klingerberget.

"Klinger-" som kommer av ett "kringel-" med en i Jämtland vanlig omkastning
av "r" och "l" i hithörande ord syftar i ortnamn vanligen på något, som
till formen är runt. Klingermyn t.ex. förekommer inte sällan som namnet
på en myr, som mer eller mindre påminner om en cirkelformad yta.

Ritjelsberget.

Beträffande namnet Ritjelsberget anser Bertil Flemström att Ritjel kan
kan vara besläktat med det norska namnet Rikulf (Rikolf) eller något lik-
nande, som på grund av den så kallade norrländska konsonantförskjutningen
utvecklats till Ritjel, det vill säga "k" har utvecklats till ett "tje-ljud".
Jämför Mickel som även uttalas "Mitjel".

Ursvattnet.

Enligt Flemström finns det två förklaringar till detta namn.

1. Det kan komma från det dialektala "urd" i betydelsen "av stora stenar
översälat område". Jämför Stenurd i Lillherdals socken. Är stränderna eller
botten stenig?
2. Del kan Ursvattnet ha betydelsen Ulvsvattnet, vilket Flemström anser
troligare. En trolig utveckling av ulvs- till urs- kan vara: i trekonso-
nantförbindelser förföll ofta den mellanliggande konsonanten, i detta fall v,
återstod alltså formen uls-. "ls" här sedan utvecklats till "rs", vilket ej
är ovanligt. Jämför Per Olsson - Per Orsa.

Ur J. A. Nensefs Dagbok. 1848.

Om Lappmarksprästens och lapplandsforskaren Jonas Nensén, kyrkoherde i Dorotea, har tidigare av författaren skrivits en uppsats i en jämtländsk publikation. Denna grundade sig på undersökningar på den levande traditionen i den ort märklige mannen levat. Denna Beskrivning om linodling kan gälla likväl i Jämtland som Ångermanland.

Anna Olsson född Henriksson i Västertåsjö f. 1895 3/10

gift med hemmansägaren Mikael Olsson i Alanäs (Al:135).

Anna Olsson sysslade med linodling. Behärskade alla moment: i linberedningen för att sedan spinna och värtfärga garnet. Därefter väva det till bl a. till möbелtyger gardinar klädtyger och vad allt som behövdes inhemmet.

3. Vint linstrå med liten knopp och rötter såsom fina tågor, därav blir fint

Grovt lin med grova rötter och som sluter sig upptill såsom en klyfta med 5 - 7 knoppar, därav blir grovt lin. Jordmån torde vara orsak därtill, ty alla köper och haver lika frö.

Om linodling i norra Ångermanland m.m.

Meddelat av min hustru år 1848.

1. Linfrö, det utländska /Riga/ är större, lätt och blankt, brunaktigt till färgen. Har stora borst (såsom råg). Det inhemska är skrynkigt, hopkrumpet, grått, grönt: vanligen kokas åt kor, svin; dess lin brukas till kläder: duger ej till utsäde förmodligen av den viktiga orsak, att den måste upptas, innan den hinner mogna eller mata ut. I de bättre eller blidare luftstrecken, t.ex. Ryssland, där det får växa ut och fullmogna, torde var annat förhållande. Man har försökt låta det stå länge, men då blir det alltför strävt, och omöjligt att få mjukt. Fröet köpes av handlande, skojare, fiskare och finns alltid till köps, så att somliga till och med få köpa det vartiden. En tunna kostar 40 å 50 riksdaler. Sällan någon sår en hel tunna vanligen $\frac{1}{2}$ eller 3:ne skäl. Räknas vanligen $\frac{1}{2}$ skålpund lin per kanna frö. Frön kokas ock och brukas då för svullnad. Kornet sås före linet, men linet tas upp före eller efter skörden, allt efter årgången. I blomningen luktar linet och åkrarna gott.

2. Fordras mulljord för linsåning, ej lera, ej sand: bäst om man har en stor lägda varav man sår ett stycke eller bit årligen. Sås en (1) kanna frö på 9, 10 steg som en person går i fyrkant, då blir det tjockt och fint lin - men somliga så på 12, 13 do, då växer tunt och blir grovt lin. Man eller kvinna kan gå stegen, hustrun, någon gammal kvinna på gården plägar så: måste vara lugnt väder, måste därför ibland sås sena kvällen eller natten: harvas och stockvältas en gång efter såningen. Lägdan utan gödsel, skall vara ren och fri från sten, torv och rask; varför flera personer gå och rensa. - bör sås å torr mark och jämn - men vanligen sås å både torr och våt, så att om det ej lyckas å ena, må då lyckas å det andra stället. Är ej tjänlig i backar. Å somliga ställen mycket ogräs varigenom arbete och besvär. Med såningen går fort. På en kort stund är därmed slut. Byar med sämre jordmån för lin, försöka ändock alltid så något, fast de får sämre lin. Landbönder, som ej fråga efter jordens avmagring, kunna inte så mycket. - Torpare så 1 å 2 kannor hos bonden, när man ej sår å sin lilla åker, som skulle utmagras.

3: Fint linstrå med liten knopp och rötter såsom fina tågor, därav blir fint lin -

Grovt lin med grova rötter och som sluter sig upptill såsom en klyfta med 5 - 7 knoppar, därav blir grovt lin. Jordmån torde vara orsak därtill, ty alla köper och haver lika frö.

10. Spinning

11. Vävning.

Fönga Kallas små gula blad, som växa å linstrået. När de falla bort till nära halva strået, är tecken eller tid att taga (rycka) upp linet; då har de fallit bort är stammen eller strået brunaktigt till färgen. När d:o är mer än halvväxt, kan man se om det blir gott lin; nämligen däraf att roten är luden och har liksom många små rötter, och stammen gulnar. När linstråna av ideligt regnande bli liggande, ruttna de - linet går sönder; blir bara stry, varav göres säckar eller dylikt.

Köld och slagregn förstör linväxten: av köld går ej agnarna bort om man borstar aldrig så mycket. Slagregn slår ner det, att det ruttar. Värst om det lägger något före det hinner mogna. Torr väderlek bäst. Bönder å större hemman eller som så mycket, kunna ha 3 a 4000 steg. Linagnar brukas blott torrt, åt förträffligt - åt svin brukas det ej, emedan därtill skulle behövas alltför mycket och ändock ej räcka till. Boskapen tuggar gärna linstråna och förstöra, varför det bör sättas dit de (kor, får) ej slippa. I brist av vatten vattnas linet till och med i vattengrubbor, men i älv, där det är spakt vatten att ej stegen flyta bort, bliver det renast.

4. Arbete med lin är mödosamt och har en ringa vinst.....

1. Uppryckning av åkern.   1. 2 a 3 dagar: en person man eller kvinna kan hinna 50 a 70 steg på dagen.
2. Häckling   2. en vecka att dra bort knoppen.
3. Vattning   3. 12 a 14 dagar efter vattnets beskaffenhet; om det är varmt vattnas fort, om steget sjunker är det tillräckligt vattnat.
4. Torkning.   4. å gärdesgård, en eller några veckor.
5. Stolning.   5. det är ställes å marken att torkas vitt en dag
6. Torkning i badstuva   6. blott över natten en hop i sänder, räcker några veckor emedan man ej har rum för så mycket på en gång
7. Dragning   7. några veckor. NB: de som hastigare få linberedningen färdig börja spinna 20 a 30 härvor redan före jul. Men vanligen börjas borstningen efter jul och spinningen allänt 20:de dagtiden och räcker ända till påsk - t.ex. i Sidensjö få byarna nybyn och Östbyn börja tidigt.
8. Häcklande.
9. Borstande.
10. Spinning
11. Vävnad.

5. Bönder hava vanligen 20 lispund lin. Sällan har någon 30 lispund. Vår och en säljer alltid något. Av (4) Fyra lispund kan fås 100 a 200 alnar väv

6. 1. Brynge är bästa linby i Sidensjö.

2. Blåvik i Nätra (med bönder); belägen å södra sidan älven mitt emot Hagaris by å norra sidan, får gott d:o alla år. Säljer årligen och får 10 a 12 riksdaler per lispund.

7. 1. Borstling Dessa 4 slag brukas till grövre linne och säckar.

2. Häckling NB. Barn under 10 år börja spinna något av d:o. På det att

3. Revstry de icke må ledsna, och att det må bli något; utsättes visst

4. Tillstrig för var dag t.ex. 3 a 4 pasmer, varefter de slippa: ett sådant litet barn når knappt sitta, måste nästan stå att spinna.

8. B. En snäll kvinna, som spinner från kl. 4 morron till 10 a 11 kvällen och blott hindras av måltid har 1½ härva, en annan som sköter boskap och hushållsgöromål, bör kunna ock hinna litet över en härva på dagen.

Sådana äro kvällen trötta och känna ont i armar, rygg och ben.

9. Somliga människor, ehuru nitiska och flitige, sakna fallenhet för spinning och vävning, t.ex. slå för hårt och trampa för hårt i vävnad. Olika färdighet att häckla och borsta, sämre, somliga bättre, allt efter fallenhet och som de är lärda från barndomen.

10. Lejda för att spinna få 12 sk riksgälds per härva, erhålles mat, så betalas 6 skillingar per dag, således en usel förtjänst.

11. 1. Anundsjö socken

Om fällmakeri.

Utdrag ur

Pälsberedning var före de centraluppvärmda bostädernas tid en viktig konst. Samernas dräkt var i äldre tid tillverkad uteslutande av skinn. De s.k. lappmuddarna, pälsar av renskinn, hade också en yttre marknad, de exporterades redan under 1700-talet i stor mängd från Västerbotten. Bland de fastboende användes också vargskinns- och hundskinnspälsar, pälsmössor och hundskinnshandskar. Särskild uppfödning av gråhundar som pälsdjur förekom exempelvis i Åsele under 1800-talets senare del. Vidare användes kalvskinnsbredselsel som underlakan. Viktigast var dock fårskinnsfällarna, som fodrades med vävda fälltäcken var bäddarnas viktigaste tillbehör. Fällarna tillverkades av fällmakare, "skinnrejar" eller sämskare, som var specialister på skinnberedning, men oftast hade fällmakeriet som bisyssla till gårdsbruket.

Fällskinnens beredning omfattade torkning, rengöring och sämskning. Den inledande mekaniska rengöringen utfördes med räckspaden "rättjnageln", hemberedningens viktigaste redskap.

Garvningen var bland samerna i regel barkgarvning med al, björk eller säl. I inlandet förefaller för övrigt en enkel mineralgarvning ha dominerat, varvid en beta av salt och mjöl, där saltet är den aktiva ingrediensen, ströks på skinnets köttssida. I kustbygderna användes i stället fettgarvning, vilket innebar att skinnen gneds in med tranolja eller sältran blandade med talg för att få lämplig konsistens. Skinnen fick därefter ligga hoprullade i värme, innan sämskningen, som utfördes med omväxlande "rättjnagel" på "sämskarsätet" eller "rättjbänken" och med dragvidja. Denna var ursprungligen en verklig vidja, arbetet med den kallades att "trälja" skinnen, i senare tid har den alltid varit av metall. I lappmarken har också skinnkroken "hinriken" använts vid sämskningen. Den består av en grenklyka, räfflad på klykans insida, med ett fäste för foten på den längre skänkeln och med ett handtag upptill, vilken manövrerades stående, sedan det skinn, som skulle sämskas, fästes med en rem i taket. Skinnen drogs sedan med ena handen fram och åter i den räfflade klykan, tills det blev mjukt. I kustområdet ingick ofta en särskild tvättning med lut i proceduren efter garvningen. Efter tvättningen vreds vattnet ur skinnen med ett särskilt "vrijärn". Sedan de sex fällskinn, som normalt ingick i en långullsfäll, beretts, skraddades de, vilket innebar, att de genom avskärningar och ilappningar gavs rektangulär form. Därefter sömmades de ihop tre och tre efter långsidorna, slutligen syddes mittsömmarna, som förenade de båda fällhalvorna.

Utdrag ur Årsberättelse från Ströms distrikt av Jämtlands län för år 1868.

Konceptbok för Ströms provinsialläkardistrikt.

Påbörjad 1866.

1866, augusti 20 - Resa till Lidsjöberg i Alanäs socken. Kikhosta: 10 sjuka.

Årsberättelse för 1866.

Ströms provinsialläkardistrikt, som består av Hammerdals, Ströms, Alanäs och Frostvikens församlingar, gränsar i väster till norska fjällen, i öster och norr till Västernorrland och i söder till Östersunds och Ragunda provinsialläkardistrikt och omfattar ett arealinnehåll av omkring 150 kvadratmil med en folkmängd, som år 1866 utgjordes av omkring 7521 personer, däribland omkring 300 i lappmarken. Landet består av en mot Västernorrland betydligt sluttande och till största delen skogbeväxt bergstrakt och genomlöpes -oberäknat en större mängd mindre sjöar och träsk - av det så kallade Ströms Vattudrag och Hammerdalsälven. De största sjöarna är Flåsjön i Alanäs, St. Blåsjön, Jormsjön, Kvarnbergsvattnet och Jougden i Frostviken, samt Edesjön i Hammerdal. Distriktets mest odlade delar är belägna efter de dalsänkningar genom vilka Ströms Vattudal, Flåsjön och Hammerdalssjön ha sitt utlopp. Den övriga odlade delen består av skogsbyar på något längre avstånd från vattendragen, samt några enstaka på kronomark. Åkerjorden består huvudsakligen av sand och lera. Bearbetningen av jorden försvåras betydligt av det att åkermarken är mycket stenbunden. Distriktets huvudnäring är boskapsskötsel och trävaruförsäljning. Åkerbruket är överhuvudtaget binäring. Trävaruavverkningen försiggår i stor skala. Sysselsättningen därmed sker mest av främmande arbetare, såsom norrmän, värmlänningar m. fl. Med undantag av de s. k. läsarna, vilkas inbundenhet och andliga översitteri är allmänt känt, är invånarna av ett gott och fredligt lynne. De tillbringa ett förnöjt liv i sin kalla vinkel. Deras kroppsbyggnad är stark; veklighet är okänd. Levnadssättet är enkelt och deras bord ganska torftigt. Här finns inga slösare och intet tiggeri, ingen lyx och ingen fattigdom.

Hammerdal: vaccinerade barn 74

Vaccination i distriktet år 66.

Alanäs:	med framgång vaccinerade	: 36
Ström:	" " "	50
Hammerdal:	" " "	100
Frostviken:	" " "	5

S:a 191

Ämbetsberättelse från Ströms distrikt av Jämtlands län för år 1868.

Distriktet består, såsom omförmält ar, av Hammerdals, Ströms, Alanäs och Frostviknes socknar och utgör folkmängden numera 10 000 personer. Vad distriktets topografi, invånarnas huvudnäring o.s.v. beträffar, så gäller härom samma om-döme, som i föregående års rapport är omnämmt.

1:o Väderlekens och årsväxtens förhållande.

Vintern var i allmänhet kall och i slutet av densamma föll ovanligt mycket snö, varigenom den s.k. våranden blev mycket försenad. På flera ställen kunde således sådden verkställas först i mitten av juni månad. Däremot var sommaren ganska angenäm; lagom värme omväxlande med välgörande regn var förhanden. Hösten var disig och kall, vadan skörden blev under medelmåttan.

2:o Allmänna förekommande sjukdomar.

a) Endemiska: Härförliga under denna rubrik äro: magsyra (s.k. flen) gikt, bleksot och flera former av uterinlidanden.

b) Epidemiska: Under febr. månad började på spridda ställen av distriktet en gastrisk feber, som snart nog antog nervös karaktär och under sommaren i de flesta fall övergick till tyfus; med undantag av ett par ämbetsresor till Hammerdal (om vilka rapport till sundhetskollegiet är avgiven) i och för nervfeber, har någon officiell anmälan om ovanstående sjukdomsfall i gastrisk feber med dess avvikelser icke skett och därför ej någon ämbetsresa företagen. Sjukdomsfallen, uppgående till 32, i synnerhet i Hammerdals och Ströms socknar, var således under privatpraktikens områden.

Fem fall av mässling förekommo i Tullingsås by av Ströms socken; alla tillfrisknade.

c) Sporadiska: I april månad anmärktes i Sikås och Solberga byar av Hammerdals socken 18 fall av lunginflammation, 2:ne med dödlig utgång. Reumatismer förekommo i mängd vis sommarens början. Diarre (40 fall) i medium av sommaren. Enligt uppgift lär tvenne barn i Sörvik by ha avlidit i strypsjuka.

Vaccinationsjournalen för 68.

Hammerdal:	vaccinerade barn	74
Ström:	" "	43 (Ramsele 4)
Alanäs:	" "	27
Frostviken:	" "	24

1873 den 2 mars anlände till Ström undertecknad , tillförordnad provinsial-läkare och

1873 den 9 mars avsändes härom till kungl. sundhetskollegiet och konungens befälhavare underrättelse.

1873 den 23 mars avsänt till konungens befallningshavande följande sundhetsrapport:

Med anledning av kunglig befallningshavandes förordnande av den 14 mars detta år avreste jag den 18 mars till Alanäs socken. Vid förfrågningar hos den, i och för likvidation m.m. talrikt församlade menigheten upplystes, att kikhostan, som börjat visa sig vid slutet av nästlidne sommar, nu i det närmaste upphört, och att de barn, som ännu plågades därav, befunno sig på bättrings- och vägen, varföre i och för denna sjukdom ingen särskild åtgärd behövde vidtagas. Däremot ledo flera, både äldre och yngre personer av bronkialkatarr (bröstkatarr, samt i Alanäs och Siljeåsens byar några av angina katarrhalis (halsfluss). Nödvändiga föreskrifter lämnades.

Resan behövde ej utsträckas längre än till Lövberga, Järfsands och Havsnäs, Alanäs och Siljeåsens byar. Reseräkning bifogas.

Ström den 22 mars 1873

Otto Sillén

1873 den 21 april. Erhållit vaccinationsjournal för 1872 från Alanäset.

1873 den 27 april. Avsänt rapport om vaccinationen för år 1872 (jämte journalerna).

1. Hammerdal	N. Blix	88	ympade med framgång
2. Alanäset	E. Gärden (Al 48)	8	" " "
3. Frostviken	M. O. Wassdahl	25	" " "
	S: 21	121	" " "

1873, den 16 oktober.

Anlände jag, C. A. F. Malmberg, till Ström och emottog av apotekaren J. C. Hjortsberg denna konceptbok jämte en del arkivhandlingar över vilka jag upprättade inventeringsinstrument.

1873 den 29 november.

Avsände två glas vaccin till vaccinatören Gerdin (Al 48) i Alanäset.

1874 den 18 april. Brev till pastorsämbetena i Alanäs och Frostviken om förra årets vaccinationsjournaler.

1874 den 25 april. Brev till pastoraämbetena i Alanäs och Frostviken om uppgift på ordningen för vaccinationen detta år.

1874 den 21 juni. Avsände två glas vaccin till vaccinatören E. Gärden (Al 48).

1875 den 3 december. Barnmorskan Jacobina Backlund (Ha 318), som blivit antagen till barnmorska i Alanäs socken förededde i dag betyg vitsordande "Berömlig insikt och skicklighet i de stycken, som till barnmorskeyrket höra" jämte särskilt intyg om genomgången examen i den instrumentala förlossningskonsten.

1881 den 4 januari. Avsände ämbetsrapport om resan till Alanäs den 31 december.

1879 den 22 januari. På L.E. förordnande en resa till Lövberga. Hos Per Andersson (Lb 12) hade tre barn legat sjuka; hos Daniel Eklund (Lb 37) hade fyra barn och en dräng legat sjuka. Av beskrivningen framgick, att sjukdomen varit Rubéola (röda hund). Intet dödsfall hade inträffat.

Reseräkning:

från Ström till Lövberga 2 mil och tillbaka	12 kr
Rese- och förrättningsdag	14 "
	26 kr

1879 den 9 mars. Resa till Havsnäs i Alanäset. Ingen epidemi.

Räkning - summa 40.50

1880 den 24 november. Anlände jag L.B. Smitt till Ström därom underrättelse avdes till medicinalstyrelsen och konungens befallningshavande.

1879 den 19 mars. Till Alanäs och Lillviken. Ingen epidemi.

Räkning - summa 64 kr.

1880 den 3 december. Erhöll skrivelse från pastorsämbetet i Ström med anhållan att besöka Lövberga, Järvsand m. fl. byar i Alanäs socken i anledning av att där varit gängse skarlakansfeber och difteri.

1880 den 10 december. Avsände rapport till konungens befallningshavande angående ämbetsresan till Alanäs. I Lövberga en 2½ års flicka sjuk i nephritis post skarlatina(Inga nya fall av skarlakansfeber eller difteri. I Alanäs sex nya fall av angina (halsfluss).

reseräkning - 9.2 mil	27.60
2 resdagar 1 förrättningsdag	<u>21</u>
	48.60 (bet. 20/1 81)

1880 den 31 december. Erhöll skrivelse från pastor Wagenius i Ström med begäran att besöka Alanäs alldenstund skarlakansfeber därstädes var gängse Avreste samma dag. Å Storholmen låg 20-åriga bondesonen Mickel Olofsson (Stor 20) i skarlakansfeber. Mellan Havsnäs och Järvsand 20-åriga torparensen Lars Holmlund (Ha 144) likaledes i skarlakansfeber. I Alanäset nära kyrkan 5 barn mellan ½ och 5 år i lindrig skarlakansfeber. Folket varnades för att besöka de

s.k. bönemötena, som dock ägde rum dels i Havsnäs och Järvsand, dels å Storholmen.

Återkom den 2 januari.

1881 den 4 januari. Avsände ämbetsrapport om resan till Alanäs den 31 december.

Bifogande räkning.

Resa från Ström till Alanäset. 4.6 mil 13.80

" " Havsnäs till Storholmen och åter 1 " 3

" " Alanäset till Ström 4.6 13.80

2 resdagar och 1 förrättningsdag 21

51.60

1881 den 10 januari. Resa till Lövberga och Storholmen samt Havsnäs på anmodan

av pastor Wagenius; återvände den 11/1. Avsände rapport härom till k.bef. den 14/1.

Torparensen Holmlund (Ha 144) bättre, men hade hans syster även sjuknat i skarlatina. Å Lillholmen ämnades intet fall. Å Storholmen voro hos bonden Anders Mickelsson (Stor 19) 4 av hans barn sjuka (äldsta sonen gift 21 år, en 19 år, yngsta 4 år).

Flera bönemöten hade trots varning hållits. Folket uppmanades hålla sina hundar inomhus.

Reseräkning. Skjuts från Ström till Havsnäs 3.3 mil 9.90

" " Havsnäs till Storholmen

" " Havsnäs till Ström 3.3 " 9.90

1 rese- 1, förrättningsdag 14

36.80

1881 den 14 januari. Avsände till barnmorskan i Alanäs 5 st. blanketter för

rapporter angående instrumentala förlossningar.

1881 den 21 januari. Ämbetsresa till Ringvattnet i anledning av skarlakans-

feber. 2 barn sjuka. förslag av en min företändare dr Malmberg. I Hamnerdal fanns

Reseräkning. 9.1 mil 27.30

2 rese- och en förrättningsdag 21

48.30

Årsberättelse för Ströms distrikt av Jämtlands län för år 1880.

1:o Väderlekens och årsväxtens förhållande i allmänhet.

I början av året var vintern blid. Våren kom tidigt. Sommaren varm. Skörden i

allmänhet god. Gott skördeväder. Hösten kom tidigt och har förvintern varit tämligen sträng.

2:o Allmänna förekommande sjukdomar.

- a) Endemiska: Kronisk magkatarr ådragen genom otjänlig föda och överflödigt kaffedrickande, samt kronisk reumatism, oftast ådragen genom arbete, som tvingar folket att gå i kallt vatten; ävensom under timmerkörning, då, de hela dagarna få gå våta om fötterna; dessutom torde de kalla och dragiga bostäderna bidra till reumatismens uppkomst.
- b) Epidemiska: Skarlakansfeber har varit gängsesynnerligast under senare delen av året. Provinsialläkaren i Östersund dr Boqvist gjorde i anledning av skarlakansfeber en ämbetsresa i distriktet under november månad: Enligt avgivna rapporter gjorde jag 2:ne resor till Alanäs socken i och för skarlakansfeber. Under året har i denna sjukdom avlidit 7 personer, nämligen 4 under november och 3 under december månad. 19 fall hava under denna tid blivit av mig behandlade. Endast ett fåtal av alla sjukdomsfall hava kommit till min kännedom, synnerligasr som sjukdomen ej varit elakartad, vadan folket ej heller i allmänhet sökt bot för densamma, om den ej erbjudits dem gratis. Sedan sjukdomens svåraste symtom försvunnit, och alla sjuka känt sig bättre, har de genast fått stiga upp; i följd härav har sjukdomen ofta åtföljts av njuraffektioner med vattensvullnad i kroppen. Halsfluss - angina tonsillaris et fancium - lär hava varit tämligen gängse.
- c) Sporadiskt: De vanligaste fallen hava varit mag- och tarmkatarrer, reumatism, bronkit, chlores och anemi. Intet fall av febris intermittens (frossa) har förekommit.
- d) Syfilis, saltfluss, elefantiasis, kroniska hudsjukdomar. Av dessa sjukdomar har intet fall förekommit.
- e) Sinnessjukdom: intet fall har förekommit.
- f. Epizootier (boskapsepidemier): Härav har intet till mig blivit anmält.

3:o Förhållandet i allmänhet med

- a) Sundhetspolis - Kommunalnämndens verksamhet för allmänna hälsovården. - Sockenapotek m.m.

Sundhetspolis finnes icke. Inga särskilda åtgärder för hälsovården hava behövt vidtagas. Ett mindre sockenapotek finnes uti Alanäs stående under pastors vård och ordnad enligt förslag av en min företrädare dr Malmberg. I Hammerdal fanns vid mitt tillträde av tjänsten ett större förråd av medicin för såväl människor som djur stående under uppsikt av skolläraren och barnmorskan. Omsättningen lär ha varit rätt betydlig, att döma efter de gjorda rekvisitionerna, som be ständes av skolläraren. Som detta sätt att begagna sig av rättigheten att äga sockenapotek synes mig hava lett till mycket kvacksalveri och då uppsättningen ej motsvarade den nytta man borde ha. av densamma (nämligen att sjuka i dessa långt avlägsna från apotek, skulle lättare kunna erhålla medicin, vars anskaf-

fande krävde skyndsamhet) ansåg jag en förändring av nöden och erinrade vederbörande därom, som lovade vidtaga nödiga åtgärder för ett ändamålsenligare sockenapoteks upptäktande. Dock har det ej hunnit verkställas före årets slut

b) Fattig- och fångvård.

De få fattiga som finnas äro utackorderade på kommunens bekostnad. Någon sjukvård för fångar har inte förekommit..

c) Allmänna välgörenhetsinrättningar finnas ej.

Folkskolor: I Hammerdal en nyreparerad och rymlig lokal. I Alanäs en ny skollokal under uppförande. I Frostviken en ny rymlig lokal. I Ström torde nu snart skollokalen ersättas av en ny.

Småslolorna i allmänhet inhysta i bondgårdar, där lokalerna för det mesta är otjänliga och osurda.

d) Hälsobrunnar och badorter,

Inga sådana finnas.

e) Vaccination och revaccination.

Journalerna härom för året äro ej inkomna.

f) APOTEK finnes endast i Ström och innehaves med personligt privilegium av Algot Lönegren. Visitation förrättades den 14 december, varefter protokoll till medicinalstyrelsen insändes.

g) Barnmorskeväsendet.

Barnmorskor med rättighet att verkställa instrumentala förlossningar finnas i Ström, Alanäset, Hammerdal och Frostviken. Alla åtnjuta allmänhetens förtroende. Om lönevillkoren upplysa de bifogade uppgifterna från kommunalnämndens ordförande.

4:e Ämbetsförrättningar på grund av vederbörande auktoritets särskilda förordnande:

a) Resa till Alanäs socken 3/12 för skarlakansfeber och difteri.

" " " " 31/12 " " " "

varom ämbetsrapporter blivit till konungens befallningshavande avsända.

b) för medico legala ändamål: inga.

5:o Uppgift på inom distriktet bosatt personal av

a) Legitimerade läkare etc: Undertecknad provinsialläkare i Ströms distrikt.

b) Badaremästare finnes ej.

c) Djurläkare finnes f.n. ej., Dock ligga socknarna i underhandling om en sådant anskaffande.

d) Apotekare: Algot Lönegren med ett biträde farmacie stud. S.A. Orrstadius. Se vidare: Apoteksvisitationens protokoll av den 14 dec.

e) Barnmorskor:

1. Ström. Karin Svensson

2. Hammerdal Karin Andersdotter

Jakobina Persson f. Backlund, född 1854 11/11. Hon var gift med Henrik Axel Persson och mor till Ingemar Persson. Kortet togs den 11 november 1934, då Jakobina Persson fyllde 80 år Jakobina (Bina) var barnmorska och kallades aldrig annat än "Gam-barnmorska".
Ha 318.

Rek

Barnmorskan Fru Bina Persson

Torgelknutsons gatan 22 Andersson

Stockholm

Utdrag af protokoll fört
vid allmän kommunalför-
samling med Alnäs kommun i
Lackustugan den 24 Oktober 1875.

J. D. Efter i vederbörlig ordning följande
pålysning sammanträdde kommunens
ledamöter för val af Barnmorska;
och följande sista efter uppgift blifvit

Att Barnmorskan Jacobina Backlund, som blif-
vit antagen till barnmorska i Alnäs för-
samling af Ströms² provincialläkare. Distrikts-
i dag för mig förtett vederbörligt betyg
varden härmed intygaat.

Om p. 3 December 1875re / sjuttio fem /.

C. A. V. Kalenberg.

Provincialläkare,
Jonas Högl. Lars Larsson.

Uppläst i Alnäs kyrka den 31 Okt 1875.
af J. Bergström
C. V.

Rätt utdraget, betygar

J. O. Blom

Andersson

Utdrag af protokoll fört
vid allmän kommunalfäm-
na med Ålanäs kommun i
Jockenstugan den 24 Oktober 1875.

G. D. Efter i vederbörlig ordning gjord
pålysning sammanträdde kommunens
ledamöter för val af Barnmariska;
och sedan rösterna efter upprop blifvit
afgifna, befans utexaminerade Barnmar-
iskan Jakobina Backlund från Täsjö er-
hållit de flesta eller röster för 573 Lyrkar,
Anna Louisa Fernstedt från Wintrosa af
Örebro Län för 42 och Kerstin Olsson,
Gödd Eriksfors, från Öriken för 35
Lyrkar.

Att jüstera detta protokoll utsågs
hemmansegarena Jonas Hoff i Jäfsnäs
och Lars Larsson i Håsnäs.

Dag som afvar
P. O. Blom.

Justeradt den 29 Oktober 1875.

Jonas Hoff, Lars Larsson.

Uppläst i Ålanäs kyrka den 31 Okt. 1875.

af J. Bergström
C. l.

Rätt utdraget, bezeugar

P. O. Blom
Ordförande.

Till

Barnmorskan Jakobina
Persson
Ålunnäs

Härmed öfverlämnas ett
exemplar af Kongl. Medi-
cinalstyrelsens cirkulär
af den 14/2 1900, och skall
denna cirkulär fästas
) i barnmorskans dagbok
och användas i st. f. där
) förut införda cirkulär af
den 13/7 1881.

Ström den 20 Maj 1900
J. Eriksson
Provinsialläkare

Till Rönnebyham i Alnäs.

Med anledning af Kongl. Med. styrelsens
derom gjorda förfrågan för mig bedja er om-
gående till mig uppgifva:

- 1) födelseår;
- 2) Året, då ni aflade examen;
- 3) Året, då ni slutade er an-
innehopande tjänst

År den 15 April 1892

J. Biding
Örds. läkare

Havsnäs.

3. Alanäs. Jakobina Backlund (Ha 318)

4. Frostviken. Barbro Andersson

f) Vaccinatörer:

1 Ström. O. Lindblom

1 Hammerdal

1 Alanäs

1 Frostviken

De gottgörs alla

g) Kvacks

1 Fyrås och

h) Vetenskap

7:0 Andra med

dela.

Ström i mars

Lauritz Smitt

årsberättels

Inledning till årsberättelsen för år 1880.

Detta distrikt, som är det nordligaste uti Jämtland, består av

socknar: Hammerdal, Alanäs och Frostviken med en folkmängd

av något öfver 600. Här bor 600 personer. Distriktet är ett fattigt.

Den nordliga lägen gör att det är mycket kallt i vintern.

Och 5 städer. Det är ett fattigt distrikt. Det är ett fattigt distrikt.

liga skogar. Det är ett fattigt distrikt. Det är ett fattigt distrikt.

drag av. Det är ett fattigt distrikt. Det är ett fattigt distrikt.

drer städer. Det är ett fattigt distrikt. Det är ett fattigt distrikt.

ligen av. Det är ett fattigt distrikt. Det är ett fattigt distrikt.

last av. Det är ett fattigt distrikt. Det är ett fattigt distrikt.

arbetarna. Det är ett fattigt distrikt. Det är ett fattigt distrikt.

fepanna. Det är ett fattigt distrikt. Det är ett fattigt distrikt.

förtäring. Det är ett fattigt distrikt. Det är ett fattigt distrikt.

Ha 318.

och källor, dels ur vattendragen och är i allmänhet friskt och

välsmakande. Spirituosa finnes nog, men begagnas ej allmänt. I

brist på brännvin begagnas med förkärlek Hoffmans droppar ofta

ledande till rus. Några offentliga krogar och ölstugor finnes ej.

Vad snyggheten inomhus beträffar finnes på många ställen ännu

mycket att anmärka; dock visar sig i allmänhet en strävan till

det bättre. På de flesta ställen sova ganska många i samma rum, vars

mindre täta beskaften drager försorg om nödig luftväxling. En-

dest undantagsvis påträffas ställen, där människor och kreatur

inrymmas i samma bostad.

3. Alanäs. Jakobina Backlund (Ha 318)

4. Frostviken. Barbro Andersson

f) Vaccinatörer:

i Ström O. Lindblom

i Hammerdal N. Blix

i Alanäs Gärdin (Al 48)

i Frostviken M. Wassdahl

De gottgöras alla med 50 öre för var vaccinerad jämte fri skjuts.

g) Kvacksalvare finns de gott om. De mest anlitade är Per Nilsson i Fyrås och förra barnmorskan Halldin i Hallen.

6:o Vetenskapliga iakttagelser etc, samt

7:o Andra med hälsovården sammanhängande ämnen har jag ej att meddela.

Ström i mars 1881

Lauritz Smitt

Årsberättelsen insändes till medicinalstyrelsen den 18 mars.

Genom verkställd besiktning å en del personer i Lillviken be-

Inledning till årsberättelsen för år 1880.

Detta distrikt, som är det nordligaste uti Jämtland, består av socknarna Hammerdal, Ström, Alanäs och Frostviken med en folkmängd av något över 9000 personer. Arealen utgör ungefär 77 kvadratmil. Den nordliga och västliga delen är rik på höga fjäll; i den södra och östra delen finnas inga egentliga fjäll utan enbart obetydliga skogbeväxta höjder. Det är ganska rikt på sjöar och vattendrag av vilka Ströms vattudal är det förnämsta och som genomdrar större delen av distriktet. Binäringarna utgöras huvudsakligen av timmeravverkning, jämte jakt och fiske. Födan består oftast av sur fisk och gammalt kött samt, synnerligast bland skogsarbetarna, amerikansk fläsk. Kaffedrickningen är mycket utbredd. Kaffe pannan som oftast är gammal och som för länge sedan mistat sin förtenning, står ständigt på elden. Vatten hämtas dels ur brunnar och källor, dels ur vattendragen och är i allmänhet friskt och välsmakande. Spirituosa finnes nog, men begagnas ej allmänt. I brist på brännvin begagnas med förkärlek Hoffmans droppar ofta ledande till rus. Några offentliga krogar och ölstugor finnas ej. Vad snyggheten inomhus beträffar finnas på många ställen ännu mycket att anmärka; dock visar sig i allmänhet en strävan till det bättre. På de flesta ställen sova ganska många i samma rum, vars mindre täta beskaffenhet drager försorg om nödig luftväxling. Endast undantagsvis påträffas ställen, där människor och kreatur inrymmas i samma bostad.

Till följd av hosliknande förordnande avreste jag den 31 sistlidne mars till Alanäs socken, där halssjukdom (difterit) yppat sig, och har jag funnit förhållandena vara följande: arbetaren Lagerqvists hustru (29 år gammal, se häfte 16, sid 53) och Henrik Henrikssons son (4 år) i Ringvattnet (Ri 31) hade i nämnda sjukdom avlidit, och sjuka i densamma voro nu Pehr Pehrssons dotter Märtha ($\frac{1}{2}$ år, Ri 90), Lars Larsson (28 år, Ri), Magnus Eliasson (Ri 29 år, Ri) och Hans Hanssons dotter Lisa (18 år, Ri 25). I Lillviken hade för sex veckor sedan en fyra år gammal gosse avlidit, om i följd av difterit eller annan halssjukdom, kunde ej utrönas. I Siljeåsen hade även för några veckor sedan ett fyraårigt barn, vars sjukdom uppgavs ha varit sårhalssjuka, avlidit. I byarna Ringvattnet, Lillviken, Siljeåsen och Havsnäs rådde för övrigt stor sjuklighet, som mest bestod i bröst- och magsjukdomar. Nio fall av angina paratidea (påssjuka) iakttogs. Pertussis (kikhosta) var allmän.

Genom verkställd besiktning å en del personer i Lillviken befanns en av dem, kvinnspersonen Bengta Andersdotter darsamastädes behäftad med gonorrhé, och hon har redan begivit sig till Östersunds sjukhus. Drängen Anders Andersson i Alanäset, som någon tid förut, såsom behäftad med venerisk sjukdom, besökt mig och som jag nu besiktigade, befanns vara nästan återställd från åkomman, vilken han påstod sig ha erhållit av ovannämnda Bengta, som där emot, enligt egen uppgift, sade sig ha blivit smittad av en värm-länning under ett besök i Tåsjö by av Västernorrlands län.

d. 6 april 1868.

Den 26 sistlidne april klockan 5 f.m. fick jag pr telefon från
1884 den 1 augusti anlände jag Gustaf Robert Boman till Ström för att efterträda Smitt såsom provinsialläkare.

1887 den 24/8 lämnade undertecknad Ström för att tillträda provinsialläkarebefattningen i Värnamo.

Ström den 24 augusti 1887 mil-långa vägen till Jorälsien, vilket G.R. Boman.

1887 den 4 november utnämnd till provinsialläkare i Ströms distrikt anlände jag Carl Otto Holmer den 1 december samma år för att tillträda tjänsten efter med. lic. L. Svenonius, vilken varit tillförordnad provinsialläkare härstädes från dr Bomans avresa.

1890 den 2 juni.

1888 den 10 januari anlände distriktsveterinären Rosengren och

kardistrikt 1889.

började tjänstgöra.

År 1889 den 26 mars.

Till Herr Kronolänsmannen J. Gärdin, Ström.

Härmed får jag anmäla det anledning finns för det antagandet att ogifta Anna Gärdin i Alanäset, som avled den 20 sistlidne mars, omkommit genom blodförgiftning förorsakad därigenom att en kvacksalvare applicerat ruttnande djuriska rester (fiskrens m.m.) på ett bensår, varmed bemälda Gärdin varit behäftad.

Ström den 26 mars 1889

Å tjänstens vägnar

Otto Holmer
Provinsialläkare
(Anna Gärdin, Al 48; kvacksalvaren Adam Olsson, Jä 11).

År 1889 den 2 april. Rättsmedicinsk obduktion efter förordnande av k.b.f. å liket av Anna Gärdin, Alanäset, för utrönande av dödsorsaken. Protokoll och utlåtande i arkivet.

1890 den 4 maj. Inkom berättelsen om instrumentförlossning utförd medelst fosterstyckning (evulsion) av barnmorskan Anna Andersson å hustrun Gunilla Jönsdotter i Jormlien, den 26 april 1890. Tvärläge, framfallen arm, dött foster. Vändning av det levande fostret förut flera gånger försökt men misslyckats. Bäckenet något platt. 44-årig omföderska.

Utlåtande.

Den 26 sistlidne april klockan 5 f.m. fick jag pr telefon från Gäddede (3.7 mil från Jormlien) ett föregående dag daterat meddelande från barnmorskan om svårigheterna vid ifrågavarande förlossning jämte begäran om hjälp. Då jag emellertid här på platsen hade under behandling ett fall av ileus och sålunda var hindrad att resa den 16,1 mil långa vägen till Jormlien, vilket även skulle ha varit lönlöst, emedan jag på det rådande företaget icke skulle kunnat hinna fram på mindre än 2 dygn, så lät jag giva barnmorskan det beskedet, att hon, om vändning vore absolut omöjlig, borde avvakta fostrets död och därefter stycka detsamma samt sålunda fullborda förlossningen. Barnmorskan har sålunda förfarit fullt riktigt.

1890 den 2 juni.

Summarisk rapport över vaccinationen inom Ströms provincialläkardistrikt 1889.

De bilagda journalerna utvisa att under året följande antal barn blivit i distriktets socknar med framgång ympade:

1. I Ström	av M.Nordfors	144
2. " Hammerdal	" N.Blix	147
3. " Alanäs	" S.O.Stjernström	35 (Al 158)
4. " Frostviken	" M.Wassdahl	0
	Summa	365

Vaccinatören Stjernström i Alanäset, vilken förut vanskött sina åligganden, har under de senaste 2 åren icke givit anledning till anmärkning, varför det måhända skulle vara lämpligt att på visst sätt uppmuntra honom att fortsätta som han nu påbörjat.

1890 den 20 juni. utnämndes jag till provinsialläkare i Nedre Frykdalens distrikt och avreste från Ström den 24 uttröttad och missmodig genom det bemötande som kommit mig till del från en enfaldig och övermodig hop i Hammerdal (Se årsrapport från 1889). De övriga socknarna i distriktet skall jag minnas med saknad emedan jag av deras befolkning aldrig erfarit annat än välvilja., förutseende och overseende. Sannolikt kommer min efterträdare att, liksom jag gjort, i början stå väl hos hammerdalsbönderna. Jag vill blott råda honom att i sådant fall minnas den gamla strofen: "Tímeo dánaos, et dóna feréntes".

(Jag fruktar grekerna, även när de komma med skänker - yttrade Laokoon i "Aeneis" av Virgilius).

Otto Holmer.

1891 den 15 januari.

Ämbetsrapport.

På grund av bifogade skrivelse från kommunalnämndens ordförande i Alanäs angående inom byarna Ringvattnet, Gubbhögen och Alanäset inom samma socken utbruten smittosam halssjukdom, ditreste jag den 6:te dennes på förmiddagen och återvände hem den 8:de på aftonen, varvid jag fann förhållandet som följer:

1. I Ringvattnet hade snickare Anderssons (Ri 2) 4 barn med ungefär två dagars mellanrum efter varandra först insjuknat. Flickan Anna Kristina - tio år den 26 december - avled redan efter två dagar. Gossen Anders, fem år, och flickan Edla 1½ år lågo för närvarande allvarsamt sjuka med hög feber, vita beläggningar i halsen i ,svullna halskörtlar m.m., gossen därjämte

skarlakansröd över hela kroppen. Flickan Erika, 7 år, var däremot på bättringsvägen efter genomgången halssjukdom.

Hos Per Henriksön (Ri 33) låg flickan Emma, 16 år, sjuk i difteri. Änkan Broströms tre barn (Ri 9?) voro ännu sängliggande men på bättringsvägen. Anders Jonssons (Ri 37) två barn, en 8-årig flicka och en 4-års gosse, voro efter föregången halssjukdom mycket hessa i följd av difteribeläggningen nedåt luftvägarna. I övrigt undersöktes omkring 10 barn från olika hushåll mellan 2 och 12 års ålder, hos vilka halssjukdom ensam eller i förening med ett skarlakansliknande utslag nu statt i lindrig avfjällning, förekommit.

2. I Gubbbögen hade liknande fall i ett par familjer förekommit, men för närvarande voro där inga sängliggande sjuka.

3. I Alanäset lågo hos skepparen Pettersön (Jä 63) en 4-års gosse i skarlakansfeber och en 2 år yngre i difteri. Flera barn hade förut varit "röda över hela kroppen och haft ont i halsen". Den sålunda inom Alanäs gängse smittosamma halssjukdomen här och var i förening med skarlakansfeber synes fullt identisk med den strax före jul yppade sig såväl inom Hamnerdals som Ströms socknar, och för vilken jag i rapport av den 14 sistlidne december till kungl. majts befallningshavande närmare redogjort. Smittan synes ha börjat i Ströms by, varifrån den på grund av de resp. byarnas i grannskapet (grannsockarna) mera livliga förbindelse med kyrkbyn härstädes synes hava spritt sig till dessa. Den är i allmänhet av mild form och kort varaktighet, några komplikationer har jag icke iakttagit i mer än ett par fall. Nödig medicin föreskrevs och anordningar träffades för de sjukas isolering, där detta lät sig göra. En särskilt pålitlig person i byn vidtalades vaka över föreskrifternas efterlevande och åt honom uppdrogs även utdelandet av den föreskrivna medicinen.. I Alanäset där skolan nu om ett par dagar skolat börja gjordes framställning till skolrådet om uppskjutande härmed en eller annan vecka för att hindra smittans vidare kringförande till de hittills förskonade byarna.

Vid en senare resa i enskilt sjukärendet till Ringvattnet över Alanäset den 11 dennes besöktes ånyo flera av de sjuka. Endast tvenne nya sjukdomsfall ett i Alanäset och ett i Ringvattnet hade sedan förra resan inträffat och syntes sjukdomen å båda ställena vara i avtagande.

Ström den 15 januari 1891

J. Billing. Provinsialläkare.

1891 i december.

Räkning. Lucia Juliana Rosberg, 26 år, (Ha 338), från Ström i Jämtlands län, å kostnadsersättning för en på kallelse av kommunalnämndens ordförande i Alanäs den 6 dennes till samma socken företagen tjänsteresa för skarlakansfeber med difteri.

ingegåvor och synes i övrigt till barmorska lämplig, detta varder härmed intygat av Ström den 15/12 J.B.

Skjuts Ström	- Espnäs	2,1 mil		
"	Espnäs	- Hillsand	1,4 "	
"	Hillsand	- Ringvattnet	1,2 "	(över Nexåsen)
"	Ringvattnet	- Alanäset	2,0 "	(" Gubbhögen)
"	Alanäset	- Havsnäs	1,5 "	
"	Havsnäs	- Lövberga	1,4 "	
"	Lövberga	- Ström	<u>2,2 "</u>	
	Summa	(Al 30)	11,8 mil á 3,40	40,12

Åkdonslega för 11,8 mil á 0,60 7,08

Traktamente för 3 dagar 30

Summa kronor 77,20

Då vägen från Ström utefter Vattudalen över Hillsand, Nexåsen till Ringvattnet är betydligt kortare än över Alanäset till Ringvattnet, ansåg jag viktigast taga bortresan över Nexåsen. Någon banad väg Nexåsen - Ringvattnet fanns emellertid icke utan måste denna sträcka, som jag hoppats kunna tillryggalägga efter mörkrets inbrott 1:sta dagen, göras vid dagsljus - och delvis till fots - den påföljande. Till resan jämte förrättning åtgingo härigenom 3 dagar eller lika lång tid, som skulle åtgått, ifall jag tagit den bättre men längre vägen över Alanäset såväl på bort- som hemresan.

Ström den 15 januari 1891

J. Billing. Provinsialläkare.

1891 den 19/2.

Att kyrkvaktaren Jens Lindblom, 23 år, från Ström, Jämtlands län, vid denna dag företagen undersökning befunnits fullt frisk, ej behäftad med annan åkomma än en medfödd missbildning av högra foten; som dock icke medför annan olägenhet för honom än en något haltande gång, varder härmed intygat av J. Billing. Provinsialläkare.

(Jens Lindblom är bror till Brita Johansson, lärarinna i Havsnäs. Ha 174).

1891 den 11 oktober.

Att ynglingen Henrik Olofsson Lind, 19 år, från Alanäs i Jämtlands län vid denna dag företagen undersökning befunnits frisk och stark, ej med kroppsslyte eller smittosam sjukdom behäftad (endast lindrig snuva) samt mätande 1,67 i längd varder härmed intygat av J.B. (Sil 15).

1891 i december.

Hustrun Lucia Juliana Rosberg, 26 år, (Ha 338), från Ström i Jämtlands län, vilken ämnar söka inträde som lärling vid läroanstalten för barnmorskor i Stockholm, är frisk och fri från kroppsslyten, har stadig hälsa samt är utrustad med vanliga fattningsgåvor och synes i övrigt till barnmorska lämplig, detta varder härmed intygat av Ström den 15/12 J.B.

Hemmadotter Maria Elisabet Broström (Ri 9), 24 år, från Ringvattnet i Alanäs socken av Jämtlands län, vilken ämnar söka inträde som lärning etc = föreg. Ström december 1891

J. Billing. is i Alanäs (rikshösten)

Ström den 17 februari 1894

Torparen Anders Jakob Eklund från Alanäs har vid med honom denna dag verkställt förhör befunnits äga erforderliga insikter i vaccinationens handhavande och synes till vaccinator lämplig. (Al 30)

Ström 13/9 1892

J. B. till min kännedom kommit, att smittosam sjukdom, enligt uppgift difteri,

strutit i Havsnäs by av nedanskrivna församling, varast ett barn redan avlidit. Den 19 maj utnämndes undertecknad till provinsialläkare i Visnums distrikt av Värmlands län och avflyttade från Ström den 1.6.93.

J. Billing. 2) i samma by, så får jag härmed lagfästigt uppmana Herr Doktorn,

att så snart ske kan företaga tjänsteresa till nämnda by och lämna de föreslagna

Till kon.Bef.H. i Jämtlands län. H.F.J. vördsammeligen anmäla, att jag anlönt till Ström samt från och med denna dag på grund av Kongl. Medicinalstyrelsens förordnande uppehåller provinsialläkartjänst i Ströms distrikt.

Ström den 1 juni 1893

Carl Malmqvist

Till Medicinalstyrelsen

Att Maria Elisabet Broström, 25 år, från Ringvattnet (Ri 9), Alanäs socken, som söker inträde vid någon av statens undervisningsanstalter för barnmorskor,, vid i dag företagen undersökning befunnits frisk, hava stadig hälsa, vara fri från kroppsslyten och för övrigt lämplig till barnmorska, intygas.

Ström den 11.6 93 februari erhållit bilagda skrivelse från pastor i Alanäs, av-

C. Mt jag på aftonen samma dag till byn Havsnäs och besökte där den 1 mars

hemansägaren Hans Eriksson, vilkens 7-åriga dotter insjuknat den 16 januari i

Till förste provinsialläkaren januari. Den 14 januari hade i samma gård en

Östersund också jämväl insjuknat i hals sjukdom. Men befanns hon nu vid mitt be-

H:F:J:insända berättelse om en instrumentalförlossning, verkställd den 21 juli

av barnmorskan J.Persson i Alanäset (Ha 318). I dag har underrättelse ingått

att såväl moder som barn befinna sig väl. två lida av difteri i svalget, men

Ström den 1 aug. 1893 drig och barnens tillstånd någorlunda gott. Ett några

C. Mt. gammalt barn i samma familj var ej angripet av difteri.

Efter besökte jag hemansägaren Rös Särqvist, vilkens 10-åriga dotter

Till Konungens Befallningshavande i Jämtlands län. Hon befanns nu vis-

Härmed får jag vördsamt anmäla att jag anlände till Ström och från och med denna dag inträder i tjänstgöring.

Ström den 15 sept. 1893

J.Eriksson.Provinsialläkare

Epidemirapport den 1 - 15 februari 1894.

3 difteri i ström

29 influensa i Ström

3 pertussis i Alanäs (kikhosta)

Ström den 17 februari 1894

J.Eriksson

Till provinsialläkaren H.Herr Med.Doktor J.Eriksson

Ström.

Enär till min kännedom kommit, att smittosam sjukdom, enligt uppgift difteri, utbrutit i Havsnäs by av nedanskrivna församling, varest ett barn redan avlidit och ytterligare tvenne äro sjuka hos bonden Hans Eriksson (Ha 93), varjämte flera barn insjuknat hos Jöns Jönsson Sundqvist (Ha 382) och Per Valfrid Sundqvist (Ha 392) i samma by, så får jag härmed lagmätigt uppmana Herr Doktern, att så snart ske kan företaga tjänsteresa till nämnda by och lämna de föreskrifter, som kunna vara av nöden för att hindra sjukdomens vidare spridning.

Alanäset av Jämtlands län i pastorsexpeditionen den 27 februari 1894

j:p.Arnström

pastor

Till Medicinalstyrelsen

Rapport om tjänsteresa till byn Havsnäs i Alanäs socknen företegen den 28 februari - 2 mars på kallelse av pastor i Alanäs.

Sjukdom:difteri.

Sedan jag den 28 februari erhållit bilagda skrivelse från pastor i Alanäs, avreste jag på aftonen samma dag till byn Havsnäs och besökte där den 1 mars hemmansägaren Hans Eriksson, vilkens 7-åriga dotter insjuknat den 16 januari i halssjukdom och avlidit den 19 januari. Den 14 januari hade i samma gård en 9-årig flicka jämväl insjuknat i halssjukdom. Men befanns hon nu vid mitt besök vara frisk med undantag av kvarstående förflamning av accommodationsapparaten. Den 25 februari hade i samma familj en 5-årig- och den 27 februari en 3-årig gosse insjuknat, och befunnos dessa två lida av difteri i svalget, men var sjukdomen ännu lindrig och barnens tillstånd någorlunda gott. Ett några veckor gammalt barn i samma familj var ej angripet av difteri.

Därefter besökte jag hemmansägaren Jöns Sundqvist, vilkens 10-åriga dotter insjuknat den 14 januari och varit sängliggande en vecka. Hon befanns nu vistas uppe men led av förflamnina av mjuka gommen och accommodationsapparaten.

Ström den 4 mars

En 4-årig son hade jämväl haft ont i halsen några dagar omkring mitten av jana men var nu fullt frisk. Den 25 februari insjuknade en 7-årig son och befanns nu lida av lindrig difteri i svalget. Sundqvists fyra övriga barn befunnos vid undersökningen vara fria från difteri.

Sist besökte jag hemmansägaren Per Valfrid Sundkvist, vilkens 5-åriga dotter den 25 februari börjat klaga över ont i halsen, och befanns jämväl hon lida av lindrig difteri i svalget, varemot 2 yngre barn i familjen ej voro angripna av sjukdomen.

Från byns övriga gårdar avhördes inga dufterisjuka. Någon upplysning om smittans uppkomst kunde ej erhållas. Men difteri har förut gått på flera ställen i närgränsande societier.

medicin utskrevs åt de sjuka och föreskrifter för behandling lämnades, Isolering av de sjuka var ej möjli. Personer från andra gårdar förbjödos att hava någon beröring med de av difteri angripna familjerna och föreskrevs rengöring och dessutom desinficering av bostäderna.

Ström den 4 mars 1894

J. Eriksson

provinsialläkare.

Bilaga till rapporten över tjänsteresa till byn Havsnäs den 28 febr. -

2 mars 1894.

<u>N:o</u>	<u>Sjukdom:Difteri.</u>	<u>Älder.</u>	<u>Bostad.</u>	<u>Insjukningsdag.</u>
1	Hans Erikssons dotter	Elisabet	7 Havsnäs	16/1 (död 19/1)
2	" " "	Anna	9 "	14/1
3	" " son	Erik	5 "	25/2
4	" " " "	Arvid	3 "	27/2
5	Jöns Sundqvists dotter	Kristina	10 "	14/1
6.	" " son	Lars	4 "	14/1
7	" " " "	Jöns	7 "	26/2
8	Per Valfrid S:s dotter	Lisa	5 "	26/2

Ström den 4 mars 1894

J. Eriksson

Kostbadsräkning.

Februari 28	Skjuts från Ström till Lövberga	2.2 mil á 4 kr	8.80
	" " Lövberga till Havsnäs	1.4 " á 4 kr	5.60
	Traktamente för en dag á 10 kr		10
Mars 1	En förrättningsdag á 10 kr		10
	Skjuts från Havsnäs till Lövberga	1.4 mil á 4 kr	5.60
	" " Lövberga till Ström	2.2 " á 4 kr	8.80
	Traktamente för en dag á 10 kr		10
Ström den 4 mars			58.80

Folkmedicin.

Om någon smittosam sjukdom rasade, försökte man bli smittad om vintern av den, ty om sommaren hade man alltför bråttom för att vara sjuk.

Om man ville "smörja bort" en sjukdom, koppa eller ådra, skulle det ske vid nedan för att lyckas.

Vattnet i källor, som ha sitt avlopp åt norr, ansågs ha läkekraft mot sjukdomar. På den s.k. Bygdsbogen nordöst om Strömsund fanns en sådan källa, dit klockaren-läkaren W. Nilsson (1800-talet, brukade gå och hämta medicin. Det påstås, att han efter sin död blivit sedd vid källan.

Angreps en person av värk, tog man ny, varm kodynga och lade på den sjuka kroppsdelen och band om. Spisaska, tjära och jord, hopblandat, användes för samma ändamål.

Medel att bota tandvärk: Tag en tand av endöd och berör med den den sjuka tanden.

Om man lägger stål på ett ställe av kroppen där man slagit sig, så uppstår ingen blånad.

I öppna hugg- eller knivsår hällde man rikligt med het spisaska. Som bote-medel mot brännsår användes bl.a. snor.

Medel att hejda blodflöde: Tag en kil ur en pinne i en stege, tag blod från den som blöder på kilen och sätt den sedan tillbaka på sin plats.

Vårtor kan man taga bort på flera sätt. Man kan tvätta händerna i månsken i nedan, d.v.s. man vrider händerna (utan vatten) i månskenet.

Man kan tvätta händerna i "stenvatten", d.v.s. regnvatten, som samlat sig i fördjupningar på stenar. Man kan bestryka vårtorna med en fläsksvål, som man sedan skall gräva ned i jorden. När svålen ruttnat, är vårtorna borta. Man kan lägga litet smör mellan två smutsiga femöringar, låta det ligga där en tid och sedan bestryka vårtorna med det.

Mot "gulsjuka" (gulsot) skall man förtära några stycken huvudlöss.

För att skydda det nyfödda barnet mot troll, skulle man, medan barnet tvättades och blev lindat, ha dörren noga stängd, och en person skulle gå omkring i rummet med ett brinnande vedträ. För att få veta om ett barn var en bortbyting, kokade man vatten i ett äggskal. Var barnet ett troll,

så sade det, när det såg äggskalet: "Jag är så gammal som toppen på
 En tuvan, men ett slikt kokkärl har jag aldrig sett förut."

Då ett barn miste en mjölk tand, släppte man den under golvet och sade:
 "Mus, mus, ge ma en gulltann för en beintann!"

Barn som hade "jolibönnerris", jordbundet ris, en svår art av engelska sjukan.
 (Måste man "joldra". Genom en tuva eller under en trädrot grävdes ett
 hål i nord-syd-riktningen. Barnet kläddes av, stoppades in i ett kuddöver-
 drag (för att ej skadas av mullen) och fördes genom hålet från norr
 till söder med huvudet före. Detta utfördes tre torsdagskvällar å rad
 vid vardera tillfället tre gånger. - Vuxna som var sjuka, brukade jord-
 draga sig själva. De kröp alldeles nakna genom hålet. barnmorskan
 var ju på väg. Så småningom kom hon. Mormor underredtes, och barnmor-
 skan beslöt tillkalla doktorn i Strömsund. När denne omsider kom och
 ytterligare undersökt mormor, bestämde han, att hon skulle skickas
 till lasarettet i Östersund. Mormor bäddades ner i en sängkorg och
 bars ner till bryggan, och med båten "Örnäs" fick hon åka till
 Flåsjö station.

Till Östersund gick det bara ett tåg varje dag. Det kallades materi-
 altåget, och det hade redan gått. Farmor lastades på en dressin, och
 nu skulle man försöka hinna fatt tåget i Ulriksfors. Men när man kom
 dit, hade tåget redan gått. Mormor och morfar fick övernatta i Ulriks-
 fors.

Dagen därpå fortsattes resan till Östersund och lasarettet. Där kon-
 staterades att fostret var dött och låg i tvärläge. Doktorn styckade
 och tog fram fostret.

Mormor dog den 8 oktober 1914, och hon var då 35 år gammal. När hon
 for hemifrån vet jag inte säkert, men hon låg på lasarettet sex till
 sju veckor. En resa från Siljedsen till Östersund tog två dagar år
 1914.

Detta har mamma och en moster berättat för mig. När mormor dog, var
 de sex och åtta år gamla.

En sjuktransport från Siljeåsen till Östersund 1914.

Karin Elfström i Siljeåsen berättar.

Sommaren 1914 väntade min mormor barn. Mormor hette Olga Zakrisson (Sil 167). Närmaste barnmorska fanns i Havsnäs. Det var Jakobina Persson (Ha 318). När det blev aktuellt kontaktades barnmorska per telefon från Gubbbögen.

Mormor var mycket sjuk, och en grannkvinna, som brukade hjälpa till vid förlossningar innan någon barnmorska fanns i socknen, kände att fostret låg fel. Men hon tordes inte göra någonting, och barnmorskan var ju på väg. Så småningom kom hon. Mormor undersöktes, och barnmorskan beslöt tillkalla doktorn i Strömsund. När denne omsider kom och ytterligare undersökt mormor, bestämde han, att hon skulle skickas till lasarettet i Östersund. Mormor bäddades ner i en sängkorg och bars ner till bryggan, och med båten "Orrnäs" fick hon åka till Flåsjö station. Till Östersund gick det bara ett tåg varje dag. Det kallades materi-altåget, och det hade redan gått. Farmor lastades på en dressin, och nu skulle man försöka hinna fatt tåget i Ulriksfors. Men när man kom dit, hade tåget redan gått. Mormor och morfar fick övernatta i Ulriksfors.

Dagen därpå fortsattes resan till Östersund och lasarettet. Där konstaterades att fostret var dött och låg i tvärläge. Doktorn styckade och tog fram fostret.

Mormor dog den 8 oktober 1914, och hon var då 35 år gammal. När hon for hemifrån vet jag inte säkert, men hon låg på lasarettet sex till sju veckor. En resa från Siljeåsen till Östersund tog två dagar år 1914.

Detta har mamma och en moster berättat för mig. När mormor dog, var de sex och åtta år gamla.

Kaffepaus i "studielyan".

Äldste kursdeltagare i Jämtland är nog fröken Anna Hagerberg, Borgvattnet. Trots sina 84 år är hon synnerligen vital och energisk, vilket bevisas av att hon med framgång deltagar i en studiecirkel, som har avancerad engelska på programmet (fjärde året). "En av de mest intresserade kursdeltagare jag haft", säger studieledaren i MHF, folkskolläraren Anders Nyström. Fröken Hagerberg finner sig utomordentligt väl tillsammans med ungdomen ..... 1877.

Skattningsskatt till all fast egendom kr 1061200; beviljning kr 1120:96:

Kommunalstämans ordförande: P. Mickelsson i Gubbhogen

Gu 41

Anna Hagerberg född 1877 6/12, död i Borgvattnet 1965 6/6

Kommunalnämndens ordförande: Karl Ytfeldt, Hafsås

Ha 419

Fattigvårdstyrelsens ordförande: Karl Ytfeldt, Hafsås

Ha 419

F.d. distriktssköterskan i Fors kommun Hulda Norrman
född 1877 5/3, död 1962 9/8,

Gu 41

Venny

Gu 41

Gunnar och Guje

Förordningen; H.A. Persson, Hafsås

Ha 318

Förra distriktssköterskan Hulda Norrman, Bispgården, har avlidit i en ålder av 85 år. Hon var född och uppväxt i Fränsta. Vid Akademiska sjukhusets sköterskeskola genomgick hon sin utbildning. Under ett par års tid ägnade hon sig åt privat sjukvård i Stockholm och tjänstgjorde även ett år på ett finskt gods i trakten av Borgå. Hon kom sedan till Jämtland och blev distriktssköterska i Alanäs, där hon stannade i sex år. Tjänsten uppe i Alanäs betydde för syster Hulda ofta långa och krävande resor till människor, som behövde hennes hjälp. Hon blev också med tiden mycket varmt fästad vid Jämtland och dess människor. Efter sina sex tjänsteår i Alanäs, flyttade hon till Fors kommun, där hon förblev återstoden av sitt liv .....
(Alanäs första sjuksköterska säger Anna Jönsson.)

P. Mickelsson, ordf. Gubbhogen, Alanäset

Gu 41

hemäg. Karl S. Persson i Hafsås

Ha 325

hemäg D. Karlsson i Siljeåsen

Sil 85

Godemän vid lantmateriförrättningar:

Erik Larsson i Hafsås

Ha 211

Olof Lindström i Lidsjöberg

Lid 59

Per Mickelsson i Gubbhogen

Gu 41

Per Holmqvist i Storholmen

Stor 11

Godemän för tillsyn av förmyndarskapskap:

Per Mickelsson, Gubbhogen

Gu 41

Klockare och organist:

E. Blix, Alanäset

Al 23

ALANÄS SOCKEN.

Postadress:Alanäset,Hafsnäs.

I nordvästra Jämtland intill Ångermanlandsgränsen och Flåsjön,genom vilken större delen av socknens timmerfångst går åt Ångermanälven.Omkring 20,403 mil². Bergstrakt med riklig barrskog.Folkmängd för femtio år sedan 555,nu 1677.

Taxeringsvärde å all fast egendom kr.1061200;bevillning kr 1120:96:

<u>Kommunalstämmans ordförande:</u> -P. Mickelsson i Gubbhögen	Gu 41
<u>Kommunalnämndens ordförande:</u> Karl Ytfeldt,Hafsnäs	Ha 419
<u>Fattigvårdsstyrelsens ordförande:</u> Karl Ytfeldts,Hafsnäs	Ha 419
<u>Brandstodkommittén ordförande:</u> Per Mickelsson,Gubbhögen	Gu 41
<u>Nämndeman:</u> P.Mickelsson,Gubbhögen	Gu 41
<u>Fjärdingsman;</u> H.A.Persson.Havsnäs	Ha 318
<u>Stämmingsmän:</u> E.Larsson;Havsnäs	Ha 211
P.Mickelsson,Gubbhögen	Gu 41
H.A.Persson	Ha 318
E.Strand d.y.,Lillviken	Li 93
A.Wikström,Lidsjöberg	Lid 93

I skogsvårdskommittén:

P.Mickelsson,ordf.Gubbhögen,Alanäset	Gu 41
hemäg. Karl S.Persson i Hafsnäs	Ha 325
hemäg D. Karlsson i Siljeåsen	Sil 85

Godemän vid lantmäteriförrättningar:

Erik Larsson i Havsnäs	Ha 211
Olof Lindström i Lidsjöberg	Lid 59
Per Mickelsson i Gubbhögen	Gu 41
Per Holmqvist i Storholmen	Stor 11

Godemän för tillsyn av förmyndarräkenskap:

Per Mickelsson,Gubbhögen	Gu 41

Klockare och organist:

E.Blix,Alanäset	Al 23

Folkskollärare: Erik Blix, Alanäset

Al 23

Brita Elisabet Johansson, folkskolan i Hafsnäs

Ha 174

Småskollärarinnor:

Anna Kristina Hagerberg vid flyttande småskolan

Alanäset-Jer

Ingeborg Kristina Johansson vid småskolan

Ringvattnet

Sil 126

Överlärare folkskolan

Harv 66

Ha 230

Ha 238

Al 23

Al 231

Al 231

Sil 122

Lid 59

Sil 120

Al 242

Ha 231

Ha 231

Ha 231

Ha 231

Ha 231

Ha 231

Al 224

Sil 128

Ha 231

Lid 59

Al 77

Ha 44

Lid 59

Lid 93

Margareta Dorotea (Dea) Persdotter född 1855 3/2, Långsele, död 1947 9/3
Gift 1882 2/5 med Karl Ytfeldt, skogvaktare

<u>Folkskollärare:</u> Erik Blix,Alanäset	Al 23
Brita Elisabet Johansson,folkakolan I Hafsnäs	Ha 174

Småskollärarinnor:

Anna Kristina Hagerberg vid flyttande småskolan	
Alanäset-Jerfsand-Lillviken	
Ingeborg Kristina Persson,f.Algren vid småskolan	
Ringvattnet-Gubbhögen-Siljeåsen	Sil 126
Eva Mathilda Rhén vid flyttande mindre folkskolan	
Lidsjöberg-Harrsjön	Harr 66
Brita Lisa Persson,Hafsnäs småskola	Ha 320
<u>Barnmorska:</u> Bina persson,Havsnäs	Ha 318
<u>Handlande:</u> Thor Blix,I ⁵ ,diversehandel	Al 23
K.Eliasson,specerihandel	
Maria Johanssons sybehörshandel	Al 131
Per Larsson,I ⁵ ,diversehandel	Sil 82
O.Lindström,1,diversehandel	Lid 59
L.O.Lithander,diversehandel	Sil 90
Olof Perssons Eftr.(Gottfrid Olsson) diversehandel	Al 142
P.Söderlund,diversehandel	Ha 403
S.M. Löfvemborg	

Poststationsföreståndare:

I Alanäset:föreståndare Wendla Näslund	Ha 273
I <u>Hafsnäs:föreståndare A.Palmqvist</u>	Ha 309

Telefonföreståndare:

I Alanäset:K.Näsström,skraddare	Al 124
I Gubbhögen:P.Larsson,handlande	Sil 82
I Hafsnäs:L.Löfvenberg,handlande	Ha 236
I Lidsjöberg:A.Wikström,faktor	Lid 93

Gästgivare:

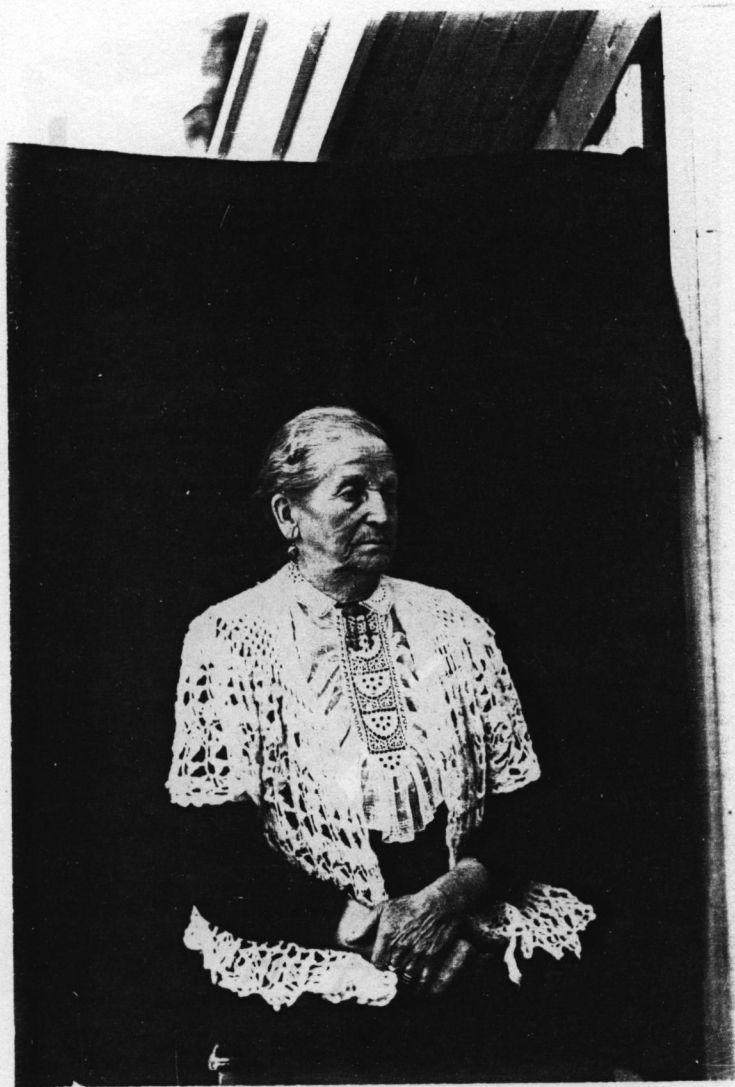
I Alanäset:Olaus Johansson	Al 77
I Hafsnäset:Anna Blom	Ha 44
I Lidsjöberg:O.Lindström	Lid 59
I Lillviken:Erik Strand	Li 93

Gästgivaregården,
Hafsnäs

Anna Kajsa Blom, gästgiverska i Havsnäs,
född 1853 29/3, död 1936 26/4.
Ha 44.

Anna Kajsa Blom, gästgiverska i Havsnäs,
född 1853 29/3, död 1936 26/4. svar. Flyttade till

Ha 44. Havsnäs. Blev handlare och tog telefonsta-

tionen i Havsnäs.

Död 1911 15/5, hjärtförslopping.

Ha 236.

*Manfar
Lars Löfvenberg*

Lars Löfvenberg född 1854 12/10, Ström
Skräddare. Fick hjärtbesvär. Flyttade till
Havsnäs. Blev handlare och tog telefonsta-
tionen i Havsnäs.

Död 1911 15/5, hjärtförlamning.

Ha 236.

Per Söderlund's sängsbyråbyrå. Ett av Havsnäs vackraste hus. Huset är ett på tre. Söderlund
till snickerierna på verandan är troligen Erik Elfsjö.
Ha 403.

Per Söderlunds mangårdsbyggnad. Ett av Havsnäs vackraste hus. Husägaren står på bron. Upphovsman till snickerierna på verandan är troligen Erik Elfström.
Ha 403.

Verk och industriella inrättningar:

Alanäs kvarn, ägare Kramfors A.-B., förvaltare Arthur Sundman. Al 172

Skogvaktare:

Karl Ytfeldt, Havsnäs

E. Th. Nilsson

H. L. Harlin

Fastigheter:

Alanäset

Alanäset 1

Alanäset

Alanäset

Alanäset

Gubbhögen

Havsnäs 1

Havsnäs

Havsnäs

2 Erik Jakobson

1 Hållje 5000

Havsnäs 2 Kramfors 4500

Karolina Palmkvist f. 1869 19/11

Harsjön 1 Kramfors AB 125000

gift 1895 7/7 med

Jerfsand Alexander Palmkvist f. 1869 17/2

Ha 309. Poststationsföreståndare

Jerfsand 1 Sandö Såg AB 12000

Lidsjöberg 1 Ströms Trävaru AB 94000

Jerfsand 1 Kramfors AB 12500

Lillviken 1 Kramfors AB 71000

Ringv. 1 Kramfors AB 75000

Verk och industriella inrättningar:

Alanäs kvarn, ägare Kramfors A.-B., förvaltare Arthur Sundeman. Al 172

Skogvaktare:

Karl Ytfeldt, Hafsnäs Ha 419

E.Th. Näslund, Lillviken Ri 55

H.L. Harlin, Harrsjön

Fastighetstaxeringsvärden över 5000 kronor.

Alanäset	1	Per Ahlström	6800	
Alanäset 1-2		Kramfors a.B.	98000	
Alanäset	1	A.Sundeman	5000	Al 172
Alanäset	1	Ramvik Sågverk		
		A.b.	4500	
Alanäset	2	Komminister-		
		bostället	30000	
Gubbhögen	1	Kramfors AB	17500	
Hafsnäs 1-2		Kramfors AB	96000	
Hafsnäs	1	A.Sundeman	6700	Al 172
Hafsnäs	2	Erik Jakobsson		
		i Hölje	5000	
Hafsnäs	2	Kommunen	4500	
Harsjön	1	Kramfors AB	125000	
Jerfsand	1	Jöns Mickels-		
		son-Sundqvist	10000	Jä 74
Jerfsand	1	Sandö Sågv.AB	12000	
Lidsjöberg	1	Ströms Träva-		
		ru AB	94000	
Jerfsand	1	Kramfors AB	12500	
Lillviken	1	Kramfors AB	71000	
Ringv.	1	Kramfors AB	75000	

Havsnäs

Ringvattnet	1	P.O.Persson i Torvalla	7000	Ri 91
Ringvattnet	1	M.Erikssons hika	5500	
Ringvattnet	1	Lars Jonsson	5000	
Siljeåsen	1-2	Kramfors AB	50000	
Siljeåsen	2	Gustaf Erstad i		

Långsele 12000

Storholmen 1 Kramfors AB 65000

Svanholm 2000

I soc

Arma

hade

Sven

Karl Ytfeldt
Ha 419. Skogvaktare.

Ringvattnet	1	P.O.Persson i Torvalla	7000	Ri 91
Ringvattnet	1	M.Erikssons änka	5500	
Ringvattnet	1	Lars Jonsson	5000	
Siljeåsen	1-2	Kramfors AB	50000	
Siljeåsen	2	Gustaf Erstad i		

Alands har aldrig Långsele större industri 12000
 Storholmen 1 Kramfors AB 65000
 Svanliden 1 Det samma 12000
 I socknen Kommunen 19500

Anm.Kramfors kvarnen i Alanäset låg vid Kvarnån. Den såg Sven Sjödin ägde, hade han köpt i Lövberga.När Sven Sjödin slutade med kvarnrörelsen,köpte Sven Olof Wahlström den och byggde sig en sommarstuga (enl. Viktor Persson).

Bränningen av en kalkugn tog vanligen tre å fyra dygn i anspråk.Det var alltså betydande mängder ved som åtgick denna tid.Med nuvarande vedpriser anses det därför föga lönsamt med anläggningar av vedeldade kalkugnar.

Hantverket har huvudsakligen representerats av skräddare,skomakare,snickare och smeder.Socknen hade på sin tid en silversmed,Per Hansson i Ringvattnet (Ri 29), samt en gevärhantverkare,Olof Zakrisson-Näsström (Ri 72),likaledes i Ringvattnet.Nu tillverkas i Alanäset s.k. mätlinor samt i Havanäs häst- och kosskullor,som finna köpare överallt i vårt land.

Sågar och kvarnar förädla vad bygden producerar,och kraftstationen i Storån

Alanäs.

1903 inv. den 1 jan. 1939. C:a 9,17 mil². Poststationer: Alanäset, Flåsjön, Havsnäs, Gubbhögen, Lidsjöberg. Telefon- och samtalsstationer: Alanäset, Flåsjön, Gubbhögen, Harrsjön, Havsnäs, Jämtlands - Lillviken, Järvsand, Lidsjöberg, Ringvattnet, Siljeåsen, Östra Havsnäs. Järnvägsstation: Flåsjön.

Alanäs har aldrig haft någon större industri. Dess läge och kommunikationer ha måhända icke inbjudit till några försök i den vägen. Därför har Alanäs fått nöja sig med de inkomster skogen och jordbruket kunnat lämna.

Stora mängder kalk levererades årligen förut från socknen. Bränningen av kalken bedrevs dock icke som industri i vanlig mening. För bränningen använda man sig endast av mindre fältugnar, s.k. kalkugnar, som merendels voro uppförda av gårdens folk. Anläggningar av fältugnar för kalkbränning har förekommit i flera av länets socknar. Men i Alanäs socken, vars tillgång på kalksten är betydande i Havsnäs, finner man än i dag en och annan kalkugn. Av där befintliga stora naturtillgångar kunde skapas en industri. Det skulle för socknen betyda ett ekonomiskt uppsving av stor betydelse.

De i Alanäs förekommande kalkugnarna ha varierat i storlek. Vanligen ha de varit med två till fyra eldrör, s.k. pipor. Murningen av de senare måste ske omsorgsfullt för att piporna inte skulle falla ihop under själva bränningen. Grunden måste också vara tillräckligt hållbar innan den egentliga anläggningen av ugnen kunde påbörjas. När piporna till hälften voro uppmurade, fylldes dessa med stockar och annat brännbart material. Denna påfyllning av bränsle under uppmurningen av ugnen skedde för att underlätta arbetet med pipvalven. Valvningen av piporna kunde då göras på de underliggande stockarna, som alltså fick tjäntgöra som gjutformar. För att underlätta påfyllningen av nytt bränsle i piporna, gjorde man dessa av större omfång längst in i ugnen. Avsmalningen utåt bidrog alltså till att motverka skada på piporna, när de matades med nytt bränsle. När pipvalven voro färdiga återstod endast att fylla på ugnen med kalksten i lämpliga storlekar. Kvaliteten härav var avgörande för den mängd kalk man fick tillgodogöra sig efter bränningen.

Bränningen av en kalkugn tog vanligen tre á fyra dygn i anspråk. Det var alltså betydande mängder ved som åtgick denna tid. Med nuvarande vedpriser anses det därför föga lönande med anläggningar av vedeldade kalkugnar.

Hantverket har huvudsakligen representerats av skräddare, skomakare, snickare och smeder. Socken hade på sin tid en silversmed, Per Hansson i Ringvattnet (Ri 29), samt en gevärshantverkare, Olof Zakrisson-Näsström (Ri 72), likaledes i Ringvattnet. Nu tillverkas i Alanäset s.k. mätlinor samt i Havsnäs häst- och koskällor, som finna köpare överallt i vårt land.

Sågar och kvarnar förädla vad bygden producerar, och kraftstationen i Storån

har tillräcklig kapacitet för att leverera den elektriska strömmen.

Industriföretag och anläggningar av industriell art:

1. Abrahamssons & Bergqvists Cementstensfabrik, Abram Abramsson (Jä 2) och Erik Bergqvist (Ha 21), Järvsand, Lövberga. Spec.: Nopsa och poolsten.
2. Bröderna Näsström, Ringvattnet, Gubbhögen. Tel 3, Ringvattnet. Zakarias Valfrid Näsström (Ri 76) och Karl Olof Näsström (Ri 66). Sågverk, hyvleri och kvarn.
3. P.S. Holmkvist, Storholmen, Havsnäs (Stor 12). Sågverk, hyvleri, kvarn.
4. E. Larssons Cementvarufabrik, Järvsand, Lövberga. Spec.: Nopsasten.
5. Måttbandsfabriken Korrekt. H. Sundeman, Alanäset (Al 171). Tel 1. Mätlinor för skogsbruk och fältmätning.
6. Nymans snickeriverkstad, Arnold Nyman, Gubbhögen (Sil 112). Tel 6. Möbler, byggnadssnickerier m.m.
7. Sjödens elkvarn, Sven Sjödin (Al 156). Tel 11.
8. Sroråns el.kraftverk, Gubbhögen. Tel 4 (Gu 24).

Hantverkare.

Bagare:

1. Anders Lindholm, Havsnäs. Tel 11.	Ha 231

Byggmästare:

1. Karl Elfström, Havsnäs	Ha 81
2. N.P. Strömgren, Fack 25, Alanäset,	Al 160

Byggnadssnickare:

1. Einar Biwe, Gubbhögen	Sil 10
2. Anders Eriksson, Holmsund, Havsnäs	Ha 87
3. P.D. Karlsson, Siljeåsen, Gubbhögen	Sil 171
4. Olof Olsson, Ringvattnet, Gubbhögen	Ri 79
5. Anders Persson, Siljeåsen, Gubbhögen	Sil 126
6. N.O. Persson, Gubbhögen	Sil 135
7. O.A. Taraldsson, Harrsjön, Lidsjöberg	Harr 95.

Murare:

1. J.W. Sundkvist, Havsnäs	Ha 383

Målare:

1. Erik E. Eriksson, Havsnäs	Ha 93
2. Oskar Eriksson, Havsnäs	Ha 104
3. Hans Eriksson, Havsnäs Spec.: Möbelmålning	Ha 93
4. Hj. Wahlström, Alanäset	Al 177

Radioreparatörer:

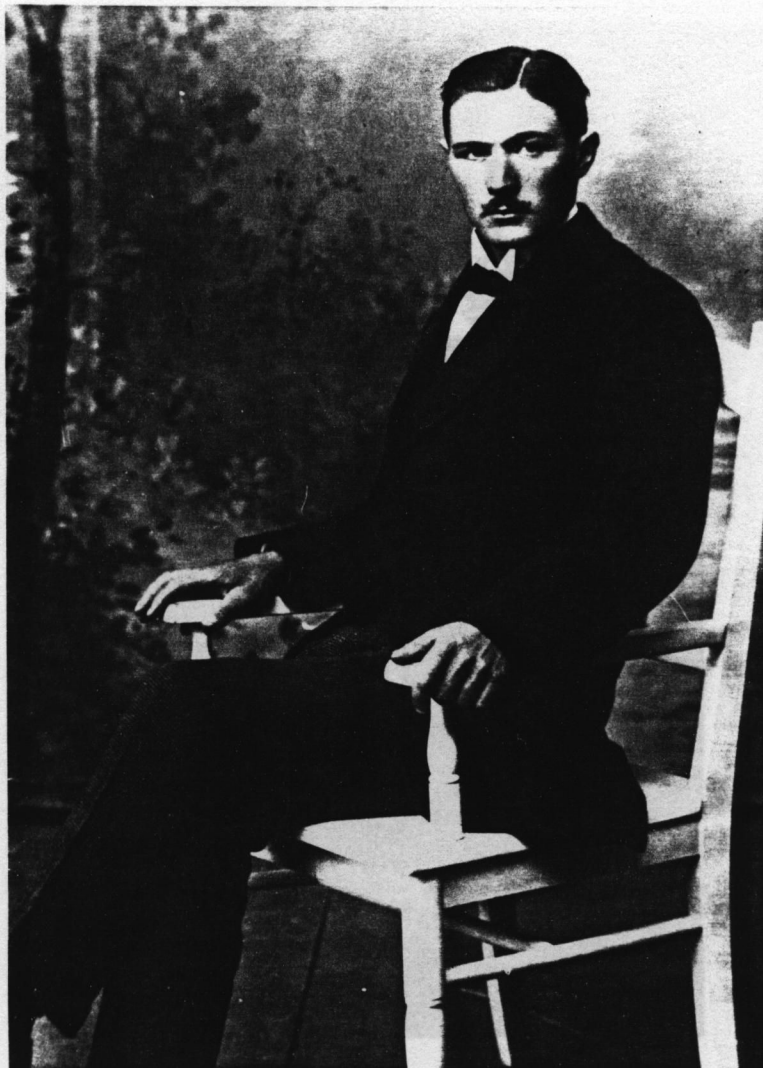
1. E.B. Lidfors, Alanäset	Al 93.

Skomakare:

1. O.M. Munther, Alanäset.	

Siljeåsen:

Havsnäs, Rived.
Havsnäs

Kalle Elfström, Ha 79.
gift 1911 21/6 med
Jöns Valfrid Sundkvist född 1886 2/9, murare
Ha 383

Målaren och pinnstolstillverkaren Hans Eriksson,
Fyllde 80 år 1939.

Linnea Blom född 1894 23/12

gift 1911 21/6 med

Jöns Valfrid Sundkvist född 1886 2/9, murare

Ha 383

Slaktare:

1. S.Vilhelm Näsström, Alandset. Tel 5.

Al 127

Tillver

Sneder:

1. Seland

2. Stenst

Spec

Skräddare:

1. A.E.S

2. Erik E

3. K.M.N

Stickerskor:

1. Anna H

2. Frida N

3. Ingebo

Sömmare:

1. Alfhi

2. Anna E

Spec

3. Eva E

4. Elise

5. Tina S

6. Linne

7. Sara Z

Urmakare:

Målaren och pinnstolstillverkaren Hans Eriksson.

Fyllde 80 år 1939.

"Hans-målare".

Ur "Strängren: Industri och hantverk i Jämtlands län."

Slaktare:

1. S.Vilhelm Näsström, Alanäset. Tel 5. Al 127

Tillverkare av charkuterivaror.

Smeder:

1. Selander Sjödin, Alanäset Al 155
2. Stenströms smidesverkstad, Havsnäs. Tel 10. Ha 343

Spec.: Vedbärare, häst- och koskällor

Skräddare:

1. A.E.Söderman, Gubbhögen. Gu 74
2. Erik Eriksson, Havsnäs Ha 89
3. K.M.Näsström, Alanäset Al 124

Stickerskor:

1. Anna Hansson, Siljeåsen, Gubbhögen Sil 35
2. Frida Näsström, Ringvattnet, Gubbhögen Ri 71 Tel 3 Ringvattnet
3. Ingeborg Zakrisson, Siljegården, Gubbhögen Sil 165 Tel 2 Siljeåsen

Sömmerskor:

1. Alfchild Andersson, Siljeåsen, Gubbhögen Sil 126 Tel 3 Siljeåsen
2. Anna Björk, Alanäset Al 38

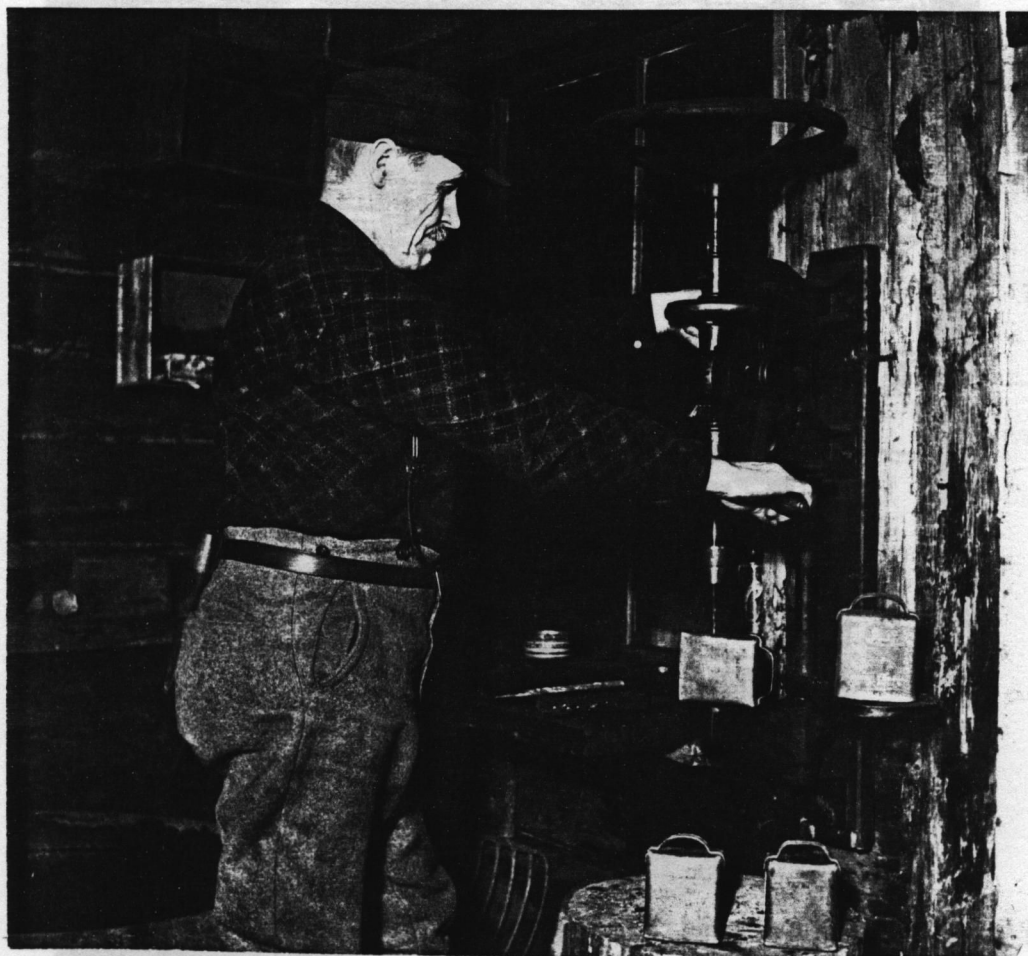
Spec.: Kappor och dräkter

3. Eva Eriksson, Havsnäs Ha 89
4. Elise Skog, Gubbhögen Sil 152
5. Tina Söderman, Gubbhögen Gu 74
6. Linnea Zackrisson, Siljegården, Gubbhögen Sil 167
7. Sara Zakrisson, Siljegården, Gubbhögen Sil 169 Tel 2 Siljeåsen

Urmakare:

1. P.M.Hagström, Alanäset Al 50

Ur "Strömgren: Industri och hantverk i Jämtlands län."

Smeden Axel Stenström, Havsnäs, tillverkare av häst-
och koskällor. Bilden tillverkades av smeden Axel Sten-
ström i Havsnäs.

Havsnäs.
Havsnäs.

Häst- och koskällor tillverkade av smeden Axel Stenström i Havsnäs.

Erik Eriksson född 1881 2/3 i Åsels, död 1954 7/7, skräddare
gift 1929 23/6 med
Eva Palmqvist född 1897 23/1, död 1968 3/3, sömmerska
Ha 89.

Erik Eriksson född 1881 2/3 i Åsele, död 1954 7/7, skräddare
gift 1929 23/6 med 1897 23/1 Sömmerska.
Eva Palmqvist född 1897 23/1, död 1968 3/3, sömmerska
Ha 89.

Eva Palmkvist född 1897 23/1 Sömmerska.
Ha 309.